

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Disputatio III. de forma, & conditionibus seuandis in beneficiorum
prouisione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

Item, si propria auctoritate te in illud ingeris, ex dicto cap. ad aures. cap. cum iam dudum. Item si post electionem ante confirmationem beneficium administras quia iam te ingeris in beneficium abique iusto titulo, precipue cum ob hanc intrusionem ius tibi competens ex electione amiseris. c. auarit. de elect. in 6. Et idem est, si abque legitima institutione fructus beneficii percipis, ex dicto cap. auaritia. Item si detineas beneficium, quo ipso iure priuatus es, quia iam te in beneficium ingeris sine titulo. Felin. in cap. in iura. de rescript. corol. 2. Quod est intelligendum, vt bene aduertit Couarru. 2. part. de sponsal. cap. 6. §. 8. num. 8. si accedat sententia saltem declaratoria criminis. Quia quouique hac sententia accedat, imo illius executio, titulum, & possessionem beneficii non perdis. Item si possessionem beneficii à Romano Pontifice concessi accipias literis non expeditis, quamuis supplicatio signata sit. Quia quousque literæ expeditur, non habes legitimam titulum possessionem accipiendi: ex dispositione facta à Iulio III. quæ est in ordine 33. cuius meminit Garcia 4. part. cap. 2. num. 47. & docet Azor. dict. cap. 35. quæst. 10. circa finem. Præterea aliquibus placet te intulium esse, si violenter beneficium occupes, tamen ad beneficium legitimam titulum habetes, ex dicto cap. eum qui. de præbenda. in 6. Azor. supra. quæst. 10. Ludovic. Gomezius in reg. de triennali possessore. quæst. 48. violentus enim beneficii occupator ius in beneficium acquisitum amittit ipso iure. Ergo sine iure se in beneficium ingerit, Ergo est intulius. Ceterum credo probabilius te intulium non esse, si legitimam titulum habeas. Nam esto ob violentam occupationem perdas ipso iure titulum, vt hæc amissio effectum habeat, debet sententia saltem declaratoria criminis accedere. Ergo dum hæc non accedit, non debes ceteri titulo priuatus: sic aliis relatis Couarru. lib. 3. var. cap. 16. sub num. 7. vers. illud præmittendum non est. Valquez de benef. cap. 4. §. 4. dub. 5. à num. 252. Violentum occupatorem voco eum, qui beneficium occupat, etiam si canonicum titulum habeat in ius possessoribus, & eis contradicentibus, licet resistere conati non fuerint. Couarru. alios referens, vers. oportet. Valq. de benef. cap. 4. §. 4. dub. 5. à num. 251. Aduerto violentum beneficii occupatorem præiudicium venire beneficiis obtentis. ex dicto cap. eum qui: intulium vero inhabilem esse factum ad beneficia, quæ per intrusionem tentat acquirere: sic relati doctores.

PUNCTVM XXXIV.

Qualiter deuolutione beneficium acquiri possit, & prouideri.

- 1 Quid sit deuolutio.
- 2 Qualiter deuolutio fiat, & ad quos.
- 3 Deuolutio fit cum qualitatibus beneficio annexis.
- 4 Ab vno remouet potestatem alteri conferre.
- 5 Coniungit deuolutio non solum ob negligentiam prouidentis tempore designato, sed quia inhabilem scienter prouiderit.
- 6 Quid si iure deuoluto scienter indignum prouideris, an reuertatur prouiso ad inferiorem?
- 7 Apposita distinctione fit satis.

Certum est potestatem prouidendi beneficium deuolutione acquiri. Deuolutio namque est iuris conferendi in alium translatio; ob culpam, & negligentiam primi collatoris in prouidendo. Cum enim omnibus collatoribus semper signatum sit, intra quod de beneficiis prouideri debeant, nec diu manerent in suspensio, ipsique sæpe in executione huius sanctissimi statuti negligentes forent. Pontifex volens huic tanto malo prouidere, statuit, vt elapso termino deuolueretur potestas ad superiorem, qui negligentiam inferioris suppleret; sic habetur c. 2. de concess. præbenda. cap. licet. de supplend. neglig. pralati. Rebuff. post regulam Cancellariae, de verissimi notitia tit. de deuolutione. Azor. 2. p. infl. moral. lib. 6. c. 27. in prin. q. 1. Garcia 10 p. de benef. c. 3. à n. 1.

Hæc autem deuotio gradatim fit ab inferiori collatore ad Episcopum, ab Episcopo ad Archiepiscopum, ab Archiepiscopo ad primatem, si illi subiectus est, & tandem ad Pontificem: colligitur ex dicto cap. nulla. de concess. præbenda. c. d. ap. licet. de supplenda neglig. pralati. & tradunt Rebuff. & Garcia supra. Ab Episcopo ad capitulum nunquam fit deuolutio propria; quia capitulum non est Episcopo superius, & deuolutio semper fit ad superiorem, vt inferioris negligentiam suppleat, tamen iure antiquo propter magnam communicationem Episcopi cum capitulo, & contra, ab Episcopo ad capitulum, & contra fieret deuolutio. cap. 7. de concess. præbenda. cap. cum in cunctis. §. fin. de electione. At iam consuetudine introductum est à capitulo fieri deuolutionem ad Episcopum, & non e contra. Item ab Episcopo ad Archiepiscopum, & ab Archiepiscopo ad Pontificem. Quod si Episcopus, & capitulum inter se prouisionem beneficiorum, quæ ad ipsos in iura pertinebant, per turbas diuiserint, & capitulum negligens fuerit in prouisione, vel sciens prouiderit indignum, nequaquam deuolutio fit ad Episcopum,

sed ad Episcopum, & capituli superiores, quia in illa prouisione Episcopus non est capitulo superior, sed æqualis, & deuolutio nunquam fit ad æqualem, sed ad superiorem, vt bene notauit Garcia 10 p. de benef. c. 3. n. 35.

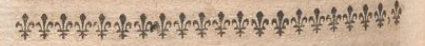
Rursum deuolutio semper fit cum qualitatibus beneficio annexis in prima prouisione: quia est prioris prouisionis omnia subrogatio, & consequenter illius conditionem subire debet, argum. leg. I. ff. de solut. c. leg. si cum. §. iniuriarum. ff. si quis carceri mitt. & tradit Gonzalez gloss. 46. num. 33. Azor. 2. p. lib. 6. cap. 27. quæst. 8. Garcia 10 p. de benef. c. 3. n. 42. Barbosa 3. p. de potest. Episc. alleg. 5. n. 11.

Deinde deuolutio ab vno remouet potestatem, & alteri conferre: remouet, inquam, à negligente collatore, & superiori conferre. Quapropter facta deuolutione ab ordinario collatore ad superiorem, ordinarius collator nullam habet potestatem pro illa vice beneficium conferendi. Quia ratione hæc negligentia ea priuatus est: sic Gloss. in cap. 2. de concess. præbenda. Azor. 2. p. lib. 6. cap. 27. q. 16. Neque obicit regulariter cap. libet datum à iure esse moram purgare. cap. potius. de leuato. leg. si quis possidet. ff. si quis carceri mitt. c. leg. in iustam. ff. de vrb. obliq. Quia hoc intelligendum est casu quo per legem non impediatur. In præceteri autem impeditur moræ purgatio ab ipsa lege, priuante negligentem collatorem potestate conferendi. Ergo non potest moram purgare; & ita tradit Glossa in plures textus allegans in reg. moral. 25. de regul. iuris. in 6. c. cap. 2. de supplend. negligenti. Pralati. Titag. in leg. si vngquam. verbo reuertatur n. 310. Azor. 2. p. lib. 6. c. 27. q. 16. Barbosa 3. p. de potest. Episc. alleg. 72. n. 169.

Sed est dubium, an deuolutio contingat, non solum ob negligentiam prouidentis tempore designato: sed quia illo tempore inhabilem prouiderit? Respondeo contingere, si sciens inhabilem prouiderit. Quia idem est inhabilem prouideri, ac neminem prouideri. imo grauius delinquit inhabilem prouidendo: & ita tradit Zechus de benef. c. pensio. cap. 5. n. 5. Garcia de benef. to. p. c. 1. à n. 2. & colligitur aperte ex c. cum in cunctis. §. fin. c. c. r. p. c. m. §. si vero. de electione. c. c. s. c. p. m. §. fin. eod. tit. in 6. Dixi, si sciens inhabilem prouiderit: nam si ignorans feceris, priuati non debes potestatem, vt tradit Glossa in supra. tit. c. alius illo tit. de elect.

Sed quid si iure deuoluto indignum prouiderit scienter, vel ignoranter, reuertitur, nec prouisio ad inferiorem primam collatorem, vel transferat ad superiorem, ac si nullam prouisionem fecisset: Ioann. Sclua B. n. sic. par. 3. q. 3. & Azor. 2. p. infl. moral. lib. 6. cap. 27. q. 7. c. 24. sentunt ad inferiorem collatorem redire prouisionem. Mouetur auctoritate Glossæ in cap. si electio. de electione. in 6. ibi: si electio ex eo non sortitur effectum, quia electus consensit seculari; vel post consensum renuntiat iuri suo, aut forte diem claudit extremum, seu propter occultum eius vitium irritatur: electores (quibus fecerunt, quod spectabat ad ipsos infra iuris terminum eligendo) habebunt à dissensu, renuntiatione, morte, vel irratione prædictis, ac si vocatio noua esset, tempus integrum ad electionem aliam, celebrandam, dummodo nihil fraudulenter egerint in præmissis: & addit glossa verbo aliam; hoc non solum in prima, sed in secunda, tertia, vel quarta electione locum habet, & non solum in ordinatis collatoribus, sed in illis qui iure deuoluto prouident.

Sed in hac parte cum distinctione est procedendum: si enim scienter prouides taliter indignum, vt ipsa prouisio nulla sit, non reuertitur prouiso ad inferiorem, sed ad superiorem transferitur. Quia inferior emendate non potest superioris vitium. Sic enim cum esses ordinarius collator, & scienter indignum prouideres, deuolueretur prouiso ad tui superioris, c. cum in cunctis. de elect. Quæ si iure deuoluto prouides, non debet eadem fieri deuolutio. At si ignoranter proceperis, iustum non est vt potestate priuatus, sicuti de ordinario collatore ignoranter indignum prouidente nuper diximus, nullam fieri deuolutionem. Verum si non ipso iure inhabilem prouideris, sed qui per sententiam postea inhabilis factus est, & eorum electio irritatur, existimo prouisionem reuerti ad primum ordinarium collatorem. Moueor: quia facta prouisione valida collata deuolutio, & si postea ob vitium electi irritetur, demum beneficium vacat, & tanquam deuotio vacans prouideri debet.

DISPUTATIO III.

De forma, & conditionibus seruandis in beneficiorum prouisione.

Non est facile in prouisione beneficiorum discernere, quæ requirantur vt forma, quæ vt conditiones. Requiritur vt forma, ita seruari debent, vt nec minimum omittatur, aliis actus corruunt. cap. cum dilectum de rescriptis. & pluribus exornat Gonzalez gloss. 4. num. 17. Quia forma dat esse rei. leg. Diuus. ff. de in iure. r. r. §. leg. de iur. i. §.

DE
CASTITA
PALATIO
II

de constitutione & demonstrat. Conditiones vero, quae proprie conditiones sunt, non ita sunt ad actum requisitae, vt ex illarum omissione actus corrumpatur, quia adiacent actui. At regulatier conditiones in beneficiorum prouisione requisitae hunc effectum praestant & formae naturam induunt. Videndum ergo est in sequentibus, quid in prouisione beneficiorum requisitum sit, tanquam forma, & conditio, cuius omissione prouisionem annullat, vel tanquam conditio omnino extrinseca, & accidentalis.

PUNCTVM I.

Quae conditiones seruandae sunt in prouisione cuiuslibet beneficij.

- 1 Gratis fieri debet prouisio.
- 2 Deinde pure, & absque conditione.
- 3 In praesentatione non reprobatum conditio.
- 4 Neque vt probatur in collatione, si sit conditio, qua beneficiu in fit, aut si sit conditio de praesenti, vel praeterito.
- 5 Idem dicendum est in electione, tamen si alij contrarium sentiant.
- 6 Qualiter electio, seu collatio facta beneficij sub conditione, vt obtentum dimittas, vitietur.
- 7 Quid dicendum de conditionibus de praesenti, & de praeterito extrinsecis, a beneficio?
- 8 Prouisio beneficij debet esse libera.
- 9 Item debet fieri palam, & non clandestine.
- 10 Item certa, non vaga, & dubia.
- 11 Item absque ulla diminutione.
- 12 Denique in perpetuum, & non pro limitato tempore.

Plures conditiones prouisio beneficij requirit, fieri namque debet gratis, pure, libere, palam, certo, & absque ulla diminutione, & in perpetuum.

Primo debet gratis fieri, hoc est, nullo pretio, premio, seu mercede, cap. si quis obierit, cap. saluator 1. q. 3. c. quam pio 1. §. 1. Alias simonia committitur, quae si ex vtraque parte completa sit collationem annullat, vt latius dicemus *disput. vltim. de simon. punct. 25.*

Secundo debet fieri pure, hoc est, non conditionate, iuxta text. in cap. in electionibus, de electione, in 6. ibi, in electionibus, & postulationibus, ac scrutinis, ex quibus ius oritur eligendi, nota conditionalia, alternatiua, vel incerta, penitus reprobandus.

Sed est dubium, an non solum in electione, & postulatione, sed etiam in collatione, & praesentatione conditio reprobetur, & quae sit conditio, quae reprobat?

Et dicendum est in praesentatione supradictam decisionem non habere locum, siue conditio sit de praesenti, siue de futuro, modo purgetur intra tempus signatum ad praesentandum. Quia patroni solum sunt obligati intra tempus a iure concessum habere praesentare. Ergo si intra illud tempus purgatur conditio, sub qua praesentatio facta est praesentatio tenet; quia iam dici non potest praesentatio conditionata, sed absoluta, si quidem conditio cessauit. Quod non solum in patrono laico, sed etiam Ecclesiastico procedit, Lambertini. de iure patron. 2. p. lib. 2. quest. 3. art. 5. num. 5. Garcia 8. p. de benef. cap. 2. num. 3.

In collatione item plures doctores affirmant comparationem conditionis de praesenti beneficio annexae, dispositionem supradicti capitis locum non habere, sed fieri posse collationem beneficij sub qualibet conditione, quae beneficio in fit, vt si dicitur confecto tibi beneficium si vacet, si habilis es. Tum quia haec conditio cuiuslibet collationi annexa est, tamen non exprimitur. Ergo illius expressio vitiat collationem non potest. Tum quia textus in cap. in electionibus, non loquitur de collatione, & cum sit dispositio ut ratio, non debet extendi: sic docent alii relatis Couarr. 3. var. cap. 16. num. 2. Valq. de benef. cap. 4. §. 4. dnb 2. num. 241. Azot. 2. p. inst. moral. lib. 6. cap. 26. quest. 3. Extenditur haec doctrina non solum ad conditionem, quae de facto beneficio in fit, sed etiam ad quamlibet conditionem de praesenti, aut de praeterito. Quia haec conditio non facit collationem conditionalem, neque illam suspendit, argum. 1. §. de legat. 1. leg. cum ad praesens, ff. si certum petatur, leg. aliquando ff. de conditionibus & demonstr. sic Garcia de benef. 3. p. cap. 1. num. 9. Secus vero loquitur Couarr. supra. cum glossa in d. cap. 2. de electione, in 6. Archidiaz. Dominic. ibi. num. 10. & 11. Franco. num. 5. & alii in electione, quia in hac quilibet conditio appositio, etiam si iure beneficio in fit, reprobat videtur, & de conditionibus de praesenti, & de praeterito, quae beneficio non in fiunt, docet Garcia supra. num. 9.

Ceterum dicendum existimo non solum collationem, sed neque electionem vitari ex expressione illorum, quae beneficio in fiunt, etiam si in modum conditionis exprimentur, si exprimentur eodem modo, quo in fiunt; neque in hac parte constituta est differentia inter electionem, & collationem: sic

Cortasius 4. p. de benef. cap. 3. num. 24. Lambertini. de iure patronat. 2. p. lib. 3. quest. 3. art. 9. num. 2. Garcia 8. p. de benef. cap. 2. num. 5. Ratio, meo iudicio, est euidentis. Quia eligens ad beneficium tacite eligendum onerat omnibus conditionibus, quae iure ipsi beneficio in fiunt; quia has a beneficio separare non potest. Ergo quamuis illas condiciones exprimat, non potest inde electio detrimentum pati. Neque ex appositione harum conditionum redditur electio conditionalis, vt de se constat; neque etiam obscura, & incerta; cum supponamus fieri de persona certa, & determinata, & de beneficio vacante. Ergo ex nullo capite vitari poterit.

Ex his inferitur electionem, seu collationem factam de beneficio sub ea conditione, vt dimittas habitum, non vitari, si a te petatur eo modo, quo iure ipso inest, scilicet post pacificam possessionem secundi obtenti, cum primo incomparabilis. Secus vero si a te peteretur dimissio habitus ante obtentam possessionem, aut iuramentum de illo dimittendo, aut promissio non dimittendi cum pensione illud quod obtines. Quia haec non iure ipso in fiunt. Idem est si a te peteretur in beneficij electione, aut collatione obligatio aliqua specialis, nempe iuramentum, vel fideiussio soluendi pensionem, quam soluere debes, vel residendi, vel promouendi ad ordines. Nam licet solueret pensionem, residere, & ad ordines promoueri debeas; non tamen debes specialem obligationem horum subire ob beneficij collationem, quia beneficio annexa non est. Vide quae dicimus tract. de vitio relig. opposit. disp. vlt. de simon. p. 3. numer. 6.

Maiorem mihi difficultatem ingerunt conditiones de praesenti, vel de praeterito alienae a beneficio, an inquam, haec apposite vitent electionem, & collationem: vt g. si dicit, eligo Petrum, si nobilis exiit, si diues est, si sit principis consanguineus: In qua difficultate sentio, hunc modum electionis, & collationis illicitum esse, & nullum; quia haec condiciones cum sine beneficio, & electioni extrinsecae, non praesupponuntur cognita a conferente, & consequenter conferens videtur intendere, vt electio, & collatio effectum habeat, si Petrus nobilis, diues, consanguineusque principis probatus fuerit, & non aliter: ac proinde etiam videantur condiciones de praesenti, ob probationem, & verificationem illarum sunt de futuro. Secus vero est de conditionibus, quae beneficio in fiunt, nempe si vacat, si prouidendus viuit, si obligatur onera beneficij subire; quia haec supponuntur a conferente cognita, & ipsius beneficij electioni, seu collationi annexantur.

Quocirca concludo conditionem, quae vitiat electionem, vitiat etiam collationem, & contra conditionem, quae collationem non vitiat, neque electionem vitiat. Nam licet in cap. 2. de electione, in 6. non fuerit facta mentio expressa de collatione sed solum de electione, expostulatione, & scrutinis, ex quibus oritur ius eligendi: id factum est, quia de electione, & postulatione magis dubitari poterat, quam de collatione; & institutione, si quidem ex collatione & institutione fortius ius nascitur, quam ex electione, & postulatione, quae vix ratio ob quam conditionata electio, & postulatio reprobat.

Tertia esse debet quaecumque beneficij prouisio libera, id est, absque ulla coactione, aliis nulla erit. cap. 2. de his que vi. mery. &c. Et ratio est manifesta: nam beneficij prouisio est quaedam liberalis donatio, quae cum coactione stare nullo modo potest. Azot. 2. p. inst. moral. lib. 6. cap. 26. quest. 2. Ad hanc conditionem reduci debet, ne prouisio subreptitia sit; quia subreptio tollit liberum consensum, ac proinde gratiam vitiat cap. constitutus. c. ad aures de refer. c. si motu proprio, de prebend. in 6. sed quae subreptio debeat esse, & an non solum respectu Pontificis, sed etiam ordinarij, & legati locum habeat, explicuimus *disp. praeced. punct. pen.*

Quarto debet beneficiorum prouisio fieri palam: hoc est, praesentibus saltem duobus testibus, qui de prouisione testari possint, ne prouisio fraudi, & litib. subiciatur. At facta secrete, & clandestine esto suspicio: nam fraudis habeat; ac proinde omnino vitanda, valida est, & subsistit; vt manifeste colligitur ex c. 1. vt Ecclesiast. beneficia, &c. & tradit Glossa ibi, verbo occultum, & puribus relatis Azot. 2. p. inst. lib. 6. cap. 26. quest. 4. Garc. 8. p. de benef. cap. 4. a num. 1. Malcard. de probat. concl. 176. num. 7. Excipe electionem factam iuxta formam telaram in cap. quia propter de electione, quae si clandestine fiat, hoc est, per secreta conuenticula, omnino irritatur, vt norant supradicti doctores ex d. cap. quia propter. ibi electiones clandestinas penitus reprobandus. Verum etiam ad valorem prouisionis testes requisiti non sint, ac ad illius probationem testes requiruntur, vel saltem requiruntur, vt conferens literas prouisionis suo sigillo manicas concedat. Haec namque literae aduersus conferentem sufficienter probant, non tamen aduersus prouisum apostolicum. Nam tunc debent a notario signata esse testibus praesentibus, vt latius *disp. praeced.* diximus. Scitigara autem requisita non est ad validam prouisionem ordinarij, at in prouisione Pontificis requisita est, vt possessio accipiantur; aliis nulla erit litteris non expeditis, seu plumbatis, iuxta text. in extrauag. innum. de electione, & notauit in praesenti Azot. 2. p. lib. 6. cap. 26. quest. 5.

10 Quinto fieri debet beneficiorum prouisio certa, non vaga, & dubia, qualis esset, si sub disunctione prouideres Petrum scilicet, vel Franciscum, quia ex tali prouisione nullus prouisi maneret, eo quod uoluntas conferentis, ex quo determinatio pendet, indeterminata sit. cap. 2. de electione. in 6. Azor. supra. quest. 6. Ad idem reduci, si coniuncta duos in eodem beneficio prouideres; quia interdictum est unicuique ius duobus accommodare. cap. ius fraternitatis. de prebendis.

11 Sexto prouisio beneficiorum faciendi est absque ulla diminutione, ut expresse habetur e. unie. ut Ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur. Quapropter non licet tibi beneficia conferre referuando fructus, vel pensionem alteri, neque uni concedere unam partem beneficii, alteri alteram, neque uni beneficium, alteri ius ad illud; est enim hæc prouisio contra iuris ordinem, ut supra. e. unie. & ex e. ius fraternitatis 26. de prebendis colligitur. Azor. 2. p. lib. 6. c. 16. q. 2. & q. 6. Adde nemini à Pontifice datum est ius ad beneficium vacaturum concedere, ne occasio detur captandæ mortis: habetur expresse cap. nulla. cap. reatum. e. ex renore. de concess. prebende. cap. dilectus. 1. & 2. c. ius fraternitatis. de prebendis. Azor. 2. p. in sit. moral. lib. 6. c. 26. quest. 8.

12 Septimo nequeunt beneficiorum prouisiones pro determinato tempore fieri, sed necessario in perpetuum concedendæ sunt. Quia sunt contra naturam beneficii; quæ est ius perpetuum ad fructus, ut in prin. huius tract. diximus: & licet aliqua beneficia manualia sint, & ad nulum conferentis amabilia, nunquam tamen pro certo tempore conferuntur, sed pro incerto, & indeterminato, ac prouide de se perpetuo, ut latius ibidem dictum est. Azor. 2. p. in sit. mor. lib. 6. c. 26. q. 7.

PUNCTVM II.

Quæ forma, & conditiones seruandæ sunt in beneficiorum parochialium prouisione.

Tota difficultas est in explicacione Trid. decreti. sess. 24. c. 18. de reform. & bullæ Pij V. 32. quæ incipit, in conferendis beneficiis: quibus statutum, Ecclesia parochialis vacante, obligatum esse Episcopum, vel eius officialem constituere in ea vicarium cum congrua fructuum portione, ut Ecclesiæ onera sustinear: deinde signare tempus, intra quod competitoribus beneficii accedere possint examinandi: quo examine peracto ab examinatoribus synodalibus deputantur quotquot sint idonei reperti, & ex his Episcopus eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, & huic, non alteri collatio fiat ab eo, ad quem de iure pertinet. Si uero beneficium iuris patronatus Ecclesiastici fuerit, & institutio ad Episcopum pertineat, obligatus est patronus quem digniorem iudicauerit, præsentare Episcopo instituenti. Si autem ad alium pertineat institutio, Episcopus solus digniorem eligat, quem patronus instituenti præsentare debet. Si autem sit patronatus laicorum, proponatur edictum, & quem patronus præsentauerit, examinetur, ut dictum est, & nisi idoneus fuerit repertus, nullo modo ei beneficium conferatur. Quæ omnia ita concilium, & Pius V. seruati uoluerunt, ut prouisiones omnes, seu institutiones præter supradictam formam factæ subreptitiæ esse censentur. Vt autem supradicta doctrina clarius eluceat, aliquot difficultates examinandæ sunt,

S. I.

Quibus competat vicarium in parochiali vacante constituere, edicto ad examen vocare, & de qualitate vicarij designati, & edicti propositi.

- 1 Ab ordinario loci, in quo situm est beneficium, vicarius est constituendus.
- 2 Debet constitui, cum primum Ecclesia parochialis uacauerit.
- 3 Debet constitui designata congrua portione.
- 4 Item in qualibet Ecclesia parochiali, sine Pontifici reseruatâ.
- 5 Ob huiusmodi administrationem non priuatur potestate obtinendi beneficium.
- 6 Constituto vicario edictum proponitur, & qualiter.
- 7 Signato termino decem dierum non est licitum illi prorogare, postquam finitus est, si de factis plures subscripti sunt examinandi: scilicet econtra.
- 8 Si finito termino edicti unus tantum idoneus reperitur subscriptus, uerius est non posse edictum prorogari.
- 9 Quid si Episcopus edictum proponat cum ampliori termino, quam scilicet conceditur? Probabilius est ualidum esse, esto illicite fiat.

10 Cum primum Ecclesia parochialis uacauerit, vicarius constituendus est ab ordinario illius loci, iurisdictionem

quasi Episcopalem habente, in quo beneficium situm est, tametsi beneficii collatio ad alium spectet. Et idem est de potestate edicti, & examine faciendi; est expressa decisio sacre congregationis concilij sessione 24. cap. 18. quam adducit Barbosa ibi. & 3. part. de potestate Episcopi. alleg. 60. m. 2. & 44. Gonzalez gloss. 10. numero 31. Flamin. de resignat. lib. 9. cap. 9. numero 102.

Dixi ab ordinario illius loci, ut comprehenderem, non solum Episcopum, sed etiam illius vicarium, seu officialem qui uere ordinatus est. Nam licet concilium in principio capitis mentionem fecerit Episcopi, & in medio illius dixit examini faciendum esse ab Episcopo, & eo impedito ab eius vicario, inde tamen non inferitur non posse vicarium supradicta munera obire, etiam Episcopo non impedito. Quia concilium quod erat conuenientius, & debebat frequenter contingere expectari. Non enim restrictio causa, sed demonstrationis Episcopi mentio facta est. Garcia 9. part. de benef. cap. 2. num. 118. & seqq. Barbosa supra. referuntque à sacra congregatione dictum. Dixi insuper ab ordinario iurisdictionem quasi Episcopalem habente, posse vicarium constitui, edictum proponi, & competitoribus examinari, ut inde intelligeres prælatos illos exemptos, qui proprium districtum habent, & iurisdictionem quasi Episcopali gaudent, & potestate congregandi synodum tamen sint alicuius diocesis, posse munera obire supradicta. Et ratio est; quia sub nomine Episcopi, in his, quæ ad iurisdictionem pertinent omnes ij comprehenduntur, ut supra diximus; & tradit in præfati Garcia 9. part. de benef. cap. 1. à numero 129. Barbosa supra. dicit. textu concilij. num. 8. & 38. & in remission. vers. porro Episcopus. Hinc à fortiori constat vicario capituli sede vacante hæc omnia munera competere; quia in his quæ iurisdictionis sunt, Episcopo succedit. Molina. de iust. tract. 5. d. 39. 11. 2. 11. Garcia optimam decisionem referens, 3. part. de benef. cap. 2. num. 7. Augusti. Barbosa 3. p. de potest. episc. alleg. 60. m. 3.

2 Hic autem vicarius constituendus est, cum primum Ecclesia parochialis uacauerit; quia statim indiget Ecclesiæ factorum administratione. Excipe, nisi alij ministri ipsius Ecclesiæ, vel alij parochi vicini onera defuncti subirent, & conuenientius iudicaretur illis concedi: tunc enim non opus esset vicarium aliquem distinctum designare; eaque de causa dixit concilium debere Episcopum habita notitia uacationis vicarium (si opus fuerit) designare. Non enim semper est opus vicarium, qui solus vicarius sit, assignare, cum possit occasio esse parochium vicinum, vel Ecclesiæ beneficium designandi. Garcia referens decisionem congregationis, 9. part. de benef. c. 2. num. 13. Barbosa 3. part. de potest. episc. alleg. 59. circa finem num. 25.

3 Deinde hic vicarius constituendus est cum congrua fructuum portione assignatione. Quia onera Ecclesiæ sustinere debet, donec de rectore prouideatur: conuenienter ergo de fructibus beneficii illi prouidetur. Quota autem designanda, arbitrio designantis remittitur, spectata beneficii qualitate, eiusque oneribus. Quapropter continget aliquando beneficium ita tenue esse, ut omnes fructus colligendi pro congrua portione designari debeant. Garcia supra. numero 17. Barbosa numero 26. Nauarr. consil. 5. sub tit. de officio ordinarij, in 2. edit.

4 Præterea constitui debet vicarius in qualibet Ecclesia parochiali, si cura Ecclesiæ Episcopo incumbere dicatur, & per unum, vel plures administratur, & cuiuslibet sit Ecclesiæ parochialis, aut Pontifici reseruatâ, vel ei quomodolibet affecta. Quia quæcumque sit, indiget vicario, qui facta ministrat, dum de rectore prouidetur. Neque hanc designationem impedire potest beneficii litigium, neque alia quælibet occasio. Augusti. Barbosa 3. p. alleg. 60. m. 2.

5 Difficultas uero est, an hic vicarius constitutus eo ipso inhabilis efficiatur, ut se beneficio opponat, etque beneficium concedatur?

Et quidem indubitatum esse debet ob talem administrationem, priuandum non esse potestate se opponendi, obtinendique beneficium ab ipso ordinario: quia non se ingreditur administrationem post electionem factam ante obrentam confirmationem: & constat ex Tridentino sessione 24. cap. 18. ibi, ab eius Ecclesiæ custodia, seu administratione non amouetur, donec autem, aut alteri, qui probatus fuerit, sit priuatum. Supponit ergo vicarium eligi, & prouidendi posse. At si facta oppositione eligatur ab ordinario, ut ei beneficium conferatur, & ante collationem factam à Pontifice, vel ab eo quem de iure pertinet, beneficium administrat, censet Garcia 9. part. de benef. cap. 2. m. 1. & 34. nequaquam illi posse beneficium concedi; quia ex tali administratione, & fructuum perceptione inhabilis factus est, iuxta textum in cap. auaritia. de electione. in 6. ubi cauetur, neminem posse administrare dignitatem, seu quodlibet aliud beneficium ad quod electus est, prius quam eius electio confirmetur; alioquin iure, si quod per electionem quaeritur, eo ipso priuatur.

Cæterum acquiescere non possum huic sententiæ. Quia textus in dicto capite, auaritia, loquitur de his, qui ratione electionis,

electionis, & iure sibi ex electione competere administrare Ecclesiam procurant ante confirmationem factam, quod est illicitum capite nostro, & capite qualiter de electione, & capite cum iam dudum de praebeatis. Non autem loquitur de iis, qui titulo delegationis ab ordinario Ecclesiam administrant, quod est opus virtutis nullo iure prohibicum. Deinde electio, quam dignior ordinarius facit, non est propria electio, ad quam confirmatio subsequatur. Ergo de horum electorum administratione non loquitur textus. Praeterea iis electis ab ordinario non tenetur Pontifex beneficia conferre, sed potest alteri providere. Ergo eorum in beneficiis administratio obstat non potest prouisioni, cum non foueat auaritiam. Denique concilium supradicto loco clare inuincit vicarium approbati, quique posse, & facta electione administrare, si quidem dicit in eposita appellatione non esse remouendum, quousque eadem vel alteri, qui probatus, & electus fuerit, beneficium conferatur.

6 Facta constitutione vicarii episcopus, vel eius vicarius edictum proponit, quo omnes clericos volentes ad examen venire, conuocat signato termino decem dierum, qui a publicatione edicti, quae ordinariis sit per affixionem illius ad valuas ecclesiae cathedralis, & ecclesiae, in qua situm est beneficium, computantur.

Hae per edictum vocatio non est de substantia prouisionis, si quidem illam concilium arbitrio episcopi remittit ibi, *esset Episcopo, aut synodo provinciali pro regionis more videbitur magis expedire, per edictum etiam publicum vocentur*: & tradit Nauarr. consil. 4. de praebeatis. Vgolin. de officio potestatis, Episcop. cap. 50. §. 4. num. 3. Nicol. Garcia 9. part. de benefic. cap. 2. num. 35. Dixi signato termino decem dierum: quia hic terminus concessus est a concilio, patrono, & Episcopo, ad nominandum, & loco nominationis hoc edictum succedit. Sed quia ibi concilium non arctat Episcopum, nec patronum, ut non possit terminum decem dierum restringere, cum dixerit, *vel aliud tempus ab Episcopo praescribendum*: ideo credo edictum propositum sub breuiori termino validum esse, modo terminus sufficiens sit, ut in noticiam illorum deuenias, qui ad conuentionem accedere possunt. Et idem est, si pro aliis decem diebus vellet terminum edicti prorogare potest namque, modo non proroget ultra. Non enim Episcopo datum est ultra viginti dies edictum proponere, ut constat ex constitutione Pij V. *verific. prohibentes*, Aloysius Riccius *resol. 3. 6. 2. August. Barbosa 2. p. alleg. 60. n. 45.*

7 Auerte signato termino decem dierum in edicto non esse licitum ordinario illum prorogare, postquam finitus est, si de facto plures subscripti sunt examinandi, quia ipse tacite est promissum per edictum non esse amplius expectandum. Secus vero dicendum, esset, si transacto termino nullus apparet subscriptus, aut ex subscriptis nullus dignus inueniretur, possent tunc ordinariis terminum aliorum decem dierum prorogare, sed non ultra. Quod si data prorogatione nullus apparet subscriptus, vel ex subscriptis nullus dignus, querat abique conuocato Episcopo, cui beneficium conferre possit. Non enim debet aliud edictum proponere, quia esset p. c. de re in infinitum: colligitur ex Concilio *sess. 24. cap. 18. fine.*

8 Verum si in primo termino edicti vnus tantum subscriptus idoneus reperitur, non tenetur Episcopus edictum prorogare, sed satisfacere suo muneri, si huic digno reperto beneficium conferat, ut tradit Vgolinus de potest. Episcop. cap. 50. §. 10. numero 4. Barbosa 3. part. de potestate Episcop. alleg. 60. numero 51. Garcia 9. part. cap. 2. num. 218. At dubium est, an possit pro aliis decem diebus edictum prorogari: Videatur posse. Quia in constitutione Pij V. solum prohibetur ne terminus praefixus decem dierum ultra alios decem dies prorogetur. Tacite ergo iudicatur pro aliis decem diebus fieri prorogationem posse. Neque ibi limitatur casu, quo terminus primus edicti finitus sit. Sed verius credo finito termino prorogari edictum non posse, si vnus subscriptus inueniatur, qui examinatus idoneus reperitur sit. Quia ex appositione termini in edicto promissum est se subscriptis non esse amplius expectandum, sed illo transacto examen faciendum esse. Ergo etiam si vnus tantum subscriptus inueniatur, examen de solo illo faciendum est, & beneficium illi, si dignus sit, prouidendum: sic Garcia 9. part. de benefic. cap. 2. n. 214. Vgolin. de potest. episc. cap. 50. §. 10. num. 4. August. Barbosa 3. p. alleg. 60. n. 51. referuntque a sacra congregatione decisum.

9 Quod si Episcopus contra praedictam prohibitionem edictum proponat, aut proroget cum ampliori termino, quam sibi conceditur, est difficultas, an tale edictum in totum vitietur, & nullum sit, an vero solum ea ex parte, qua terminum excedit? Et quidem si a principio cum termino competenti propositum fuit: verbi gratia, decem, vel viginti dierum: postea vero prorogatur ultra debitum terminum, edictum validum erit, esto subrogatio annulletur. At si a principio propositum est edictum cum ampliori termino, quam viginti dierum, vel propositum edicto decem dierum prorogatio sit pro viginti, aliquid videbitur edictum, & prorogationem, non solum ea ex parte, qua excedit, sed etiam in totum esse nullum, spectato iuris rigore, & esto ex aequitate, & mente Pontificis solum quoad

Ford. de Castro Sum. Mor. Pars. II.

excessum annulletur: sic Garcia 9. part. de benefic. cap. 2. num. 49. Ratio ea est. Nam in supradicto Tridentini decreto, & constitutione Pij V. annullantur omnes prouisiones beneficiorum factae contra formam ibidem praescriptam. Sed ibidem praescribit Pontifex, ut prouidendi vocentur per edictum cum termino decem dierum, prohibens ne ultra alios decem dies prorogatur. Ergo qui cum ampliori termino edictum proponit, nulliter proponit; ac proinde qui ex illo edicto prouidentur, reputandi sunt, ac si edicto non proposito prouisi essent.

Ceterum verius existimo supradictum edictum, & prorogationem validam esse, esto peccet sic proponens. Mouetur, quia Episcopo, eiusque vicario competit iure ordinario edictum proponere, & ad examen vocare. At quoties habent aliam facultatem, praescribitur modus ea utendi; talis modus non tollit facultatem, sed designat vsum, ut laicus tractatus de legib. disp. 2. punct. 9. diximus. Ergo ex eo quod Pontifex designauerit dies, quibus edictum durare debet, non abstrulit ab ordinario facultatem edicti proponendi, quod non leuiter Pontifex indicauit, cum vltus fuerit verbo *prohibentes*, neque addidit *annullantes, aut irritantes*. Neque obstat concilium, & constitutionem Pij V. annullare omnes prouisiones factas contra formam ibidem praescriptam. Nam esse edictum indebitum extensum, non tollit formam ibidem in prouisionibus praescriptam. Haec enim solum est, ut fiant prouisiones praecedente edicto, seu Episcopi nominatione. Quod autem edictum indebitum Episcopus extendat, non ad formam prouisionis pertinet, sicuti non pertinet ad formam prouisionis, quod examinatores synodales occasione examinis aliquid recipiant contra prohibitionem ibidem factam, vel quod Episcopus vacante Ecclesia parochiali vicarium non designauerit. Adde ipsum Gartiam dicto capite secundo, numero 206, censere oppositum, se post terminum edicti, antequam examen peractum sit esse legitimum oppositorem, Ergo signum est edicti prorogatione oppositionem non vitari.

§. II.

Qui possint se subscribere examinandos, ita ut teneatur ordinaris illos admittere.

- 1 Omnes existimantes se habere qualitates ad beneficium requisitas subscribi possunt.
- 2 Finito termino edicti ante finitum examen oppositorem datus locus subscriptioni, & oppositioni in parochialibus.
- 3 Potes ad parochialem vacantem se opponere, esto parochus sit.

1 Omnes illi, qui qualitates beneficio requisitas se habere existimant, possunt proposito edicto se subscribere examinandos. Neque ab hoc iure excluduntur, etiam si beneficium non sit per concursum prouidendum, ut satis constat ex illis verbis concilii *sessio 24. cap. 18. liberum sit etiam aliis, qui aliquos ad id aptos nouerint, eorum nomina deferre, ut possit postea de cuiuslibet aetate, moribus, & sufficientia fieri diligens inquisitio. Quod si dicas ut quid ergo se subscribunt, & examinantur, si ipsi, quantumcumque dignis, beneficium nullatenus se conferendum? Responderi potest id fieri, ut contingente vacatione beneficij per concursum prouidendi, notitia illorum habeatur, & praeterea ut ipsi in illo beneficio prouideri possint, si forte praetentatus, aut nominatus indignus repperitas fuerit.*

2 Solum est dubium, si finito edicti termino se subscribi poterunt, an possit, vel teneatur Episcopus illos admittere? Videatur nec teneri, nec posse. Primo, quia terminus in edicto apponitur, ut intra illum sit oppositio, & extra facti non possit; alias termini appositio inutilis esset. Secundo, ex edicti appositione obligatur ordinarius iis, qui se in illo termino scribunt, beneficium prouidere. Ergo contra iustitiam faceret, si alios ad prouisionem admittet. Tertio, & praecipue, quia concilium docet, transacto constituto tempore, omnes qui descripti fuerint, examinentur. Ergo ut possint examinari, debent esse intra tempus constitutum descripti, sic Francis. Leo thesaur. fori Ecclesiae, cap. 18. n. 30. Genuen. *prax. c. 66. in annot. n. 17. ad finem*, referunt sic declarasse congregationem concilii.

Ceterum etiam de rigore iuris hoc verum sit; at ex aequitate ob fauorem Ecclesiae introductum est, ut terminus in edicto parochialium appositus, non sit appositus ad excludendam oppositionem illius, qui ante peractum examen oppositorem comparuerit examinandus, sed ne ultra illum terminum debeat ordinarius expectare, sed potius illo transacto debeat beneficium prouidere iis, qui descripti fuerint, nisi alij ante peractum examen digniores subscribantur: sic referunt decisum a sacra congregatione Gonzalez *gloss. 9. §. 1. num. 11*; Garcia 9. part. de benefic. cap. 2. n. 206. August. Barbosa 3. p. de potest. episc. alleg. 60. num. 46. Neque obstant contraria, Fateamur namque, spectato iuris rigore, nequaquam esse admittendos, qui finito termino

Z. edicti

edicti se subscriberent examinandos: at ex consuetudine admitti; ideoque in edicto hanc tacitam conditionem imbibendum, inquam, esse beneficium iis, qui in termino edicti fuerint descripti, nisi ante peractum examen alij digniores praeferantur.

3 Rursus dubitabis, an habens parochiale, possis te examinandum subscribere, & debeat ad concursum admitti? Ratio difficultatis est; quia beneficium parochiale assumitur cum intentione ibi perpetuo manendi: celebrat enim beneficium cum sua Ecclesia spirituales nuptias, Deinde una parochialis cum alia compari non potest. At omnino tenendum est, te posse subscribere examinandum, admittique debere, & si ceteris dignior appareat, tibi beneficium prouideri, sic Garc. 9. p. de benef. c. 2. n. 209 August Barb. super decretum concilij. n. 13. refert decretum a sacra congregatione, & ratio est, Quia ex beneficio habito non est redditus in capax aliud obtinendi, cum non assumptis illud cum obligatione illud in perpetuum retinendi, sed solum dum aliud commodius se tibi non obtulerit. Neque incompatibiles vnus beneficij cum alio probat te non posse illud obtinere, si illo obtento possessum dimittas, sed solum probat te non posse simul vtrumque retinere.

S. I. I.

Quales examinatores debeant esse ad suprascriptum examen peragendum.

- 1 Expenditur Trident. decretum.
- 2 An si non eligantur sex, sed quatuor examinatores, vitetur electio? Affirmat Garc. Sed patitur eius resolutio difficultatem.
- 3 Quanto tempore duret horum examinatorum designatio.
- 4 Si intra annum senarius numerus non perseverat, non spirat in reliquis officium.
- 5 Quid si vnus, vel duo tantum remaneant in illis perseverat.
- 6 Qualiter elapso anno designationis, & non celebrata synodo, possit Episcopus examinatores designare.
- 7 In particulari, & in genere designari examinatores possunt.
- 8 An si in genere & sub qualitate officij designentur, comprehendantur successores? Affirmant aliqui, Contrarium est verius.

1 **C**onstat ex Trident. dicto cap. 18. sess. 24. examinatores parochialium debere esse magistros, seu doctores, aut licentiatos in theologia, aut iure canonico, vel alios clericos, seu regulares, etiam ex ordine mendicantium, aut etiam seculares, qui ad id videbantur idonei, electos tamen in synodo diocesana, in qua ad minus sex eligendi sunt; licet non omnes simul ad examen concurrere debent, cum tres tantum sufficiant, omnes tamen iurare debent ad sancta Dei Evangelia, se quacunque humana affectione postposita fideliter munus executionis, Neque occasione huius examinis quidquam auere, vel post accipere possunt, aliam simoniam incurrere, tant ipsi, quam dantes: neque ab ea absoluti possunt, nisi dimissis beneficiis, quae quomodocumque etiam antea obtinebant, & ad alia in posterum inhabiles redduntur.

2 Verum, ut suprascriptum Trid. decretum clarius innotescat, aliquot difficultates proponende sunt. Prima, an si Episcopus in synodo diocesana eligat solum quatuor, vel quinque examinatores, electio valida sit, & electi examinatores synodales reputentur, ita ut cum illis examen celebrari possit? Negat Garc. 9. p. de benef. cap. 2. num. 64. & refert decretum a sacra congregatione: cum enim concilium statuat singulis annis in synodo diocesana debere ad minus sex examinatores proponi, qui solum quatuor proponeret, formam propositionis non seruaret. Ergo est nulla propositio ex defectu formae. Quod confirmari potest, ex eo quod eadem sacra congregatio decidit, ut refert Garc. supra. Aloysius Riccius praxi fori Ecclesiast. resolut. 761. Margarita casuum conscientiae, verbo examinatores, num. 1. si anno transacto non supersunt sex examinatores ex designatis, non esse pro legitimis habendos. Ergo à fortiori non erunt legitimi, si à principio sex designati fuerint. Et ratio huius decisionis esse potest, ut facilius possit Episcopus examen peragere, eligens ex pluribus. Faceret ob auctoritatem sacrae congregationis hanc sententiam amplectendam esse. Nam illa seclula non leui ratione fulciri possit, designationem quatuor examinatorum valere, esto designans male faceret minus quam sex designando. Finis namque concilij solum est, ut examen coram tribus examinatis in synodo deputatis celebraretur: qui finis obtineri potest, tamen solum tres examinatores designentur. Quod vero horum trium examinatorum designationis, aliorum trium designatio coniungatur, per accidens esse videtur ad finem praecipuum concilij, & extra formam ab ipso praescriptam, Et confirmari potest Nam si anno durante, in quo fuerint sex examinatores in synodo designati, aliqui moriantur, non ideo superstitibus, etiam si vnus sit, desinat esse legitimi examinatores, Ergo signum est defectum in numero senatorum non esse de substantia. Haec argumentationis gratia proposita

sunt. Non tamen ut à sententia canonizata per sacram congregationem recedat.

3 Secunda difficultas est, quanto tempore duret hae examinatorum designatio? Videtur namque solum vnico anno durare: si quidem concilium decreuit, ut examinatores singulis annis in synodo diocesana designentur, tacite indicans se nolle, ut vltra annum designatio proficiat. Ceterum dicendum est, celebrata synodo singulis annis designationem examinatorum cum celebratione nouae synodi cessare, ut ex dicto concilio constat. At si singulis annis synodus non celebratur, designatio examinatorum finito anno non spirat, sed durat quousque alia designatio in synodo succedat. Si quidem concilium solum dixit, ut singulis annis designatio in synodo fiat, supponens singulis annis synodum celebrari debere. Ergo synodo non celebrata, nec designatione facta, non cessat prima designatio, cum nihil de hac cessatione concilium dixerit: & ita tenent referentes à sacra congregatione decedimus: Garcia 9. p. de benef. cap. 2. n. 73. Francic, Leo in thesaur. fori Ecclesiast. par. 2. cap. 3. num. 25. August. Barbosa de potest. episc. 3. p. allegat. 60. num. 40. & in remission. concil. num. 21. Quod censio limitandum cum Garc. & Barbosa supra: modo clasp anno sex supersunt: nam si clasp anno hic numerus non perseverat, omnium examinatorum officium spirat, ut dictum est num. praeced. Quia non est locus exequendi dispositionem concilij requiritur, ut ordinarius ex sex designatis examinatoribus tres ad minus eligat, cum non ad alia sex designati, inter quos possit electio fieri.

Tertia difficultas est, an si intra annum designationis hic numerus senatorum non perseverat, spirat reliquorum examinatorum officium. Ratio difficultatis est nuper tacta; quia sententia non potest forma à concilio praescripta in electione examinatorum, quae est ut ex sex in synodo designatis tres eligantur. Quod à fortiori procedit, si duo, vel vnus tantum remaneret, dicendum tamen est, durante anno assignationis officium examinatorum in remanentibus non cessare. Quia quomodo non erat, ut designatio prius facta spiraret, dum alia loco ipsius subrogari non potest; sed nullatenus subrogari potest intra annum alia designatio synodalis, cum synodus solum singulis annis celebranda sit. Concil. cap. 2. sess. 24. de reformat. Ergo designatio prius facta non spirat. Barbosa allegat. 60. n. 49. Garc. de benef. 9. p. cap. 2. num. 69. Neque obstat ratio contraria. Negari enim potest, non seruari formam à concilio praescriptam. Nam etiam non remaneant sex examinatores, ex quibus tres eligi possunt, sufficit, quod remaneant tres eligendi ex sex, qui fuerint in synodo designati.

5 Sed quid si vnus, vel duo tantum remaneant, censio adhuc in illis officium examinatorum perseverare ob rationem dictam. Quia non potest noua synodalis designatio fieri: ita refert decretum Garc. supra. Neque obstat non posse ibi seruari formam praescriptam electionis, cum non dentur tres examinatores synodales, qui eligantur. Non, inquam, obstat; quia quando forma seruari non potest praecise, ut dispositio est, sufficit si eo modo, quo fieri potest, seruetur. Tiraquei, de legit. censurabil. gloss. 6. n. 6. 3. & 69. Flamin. Paris. de reformat. lib. 7. quass. 5. num. 19. Cum autem remanente vno, vel duobus examinatis saltem ex parte seruetur forma, dicendum est illos in officio remanere. Requiritur tamen, ut Episcopus cum consilio capituli loco mortuorum, vel absentium subrogat alios ex antiquis examinatis, aut illis deficientibus, qui sibi melius vbi fuerint, saltem vsque ad numerum senatorum, quae haec designatio loco designationis synodalis, dum fieri non potest, succedit. Garcia à num. 70.

6 Quarta difficultas est, an elapso anno designationis, & synodo non celebrata possit Episcopus cum consilio capituli examinatores designare, quibus cum examen legitime celebraretur. Affirmat August. Barbosa 3. p. de potest. episc. allegat. 60. num. 50. & fuit à Rota sapie decedimus, prout refert Aloysius Riccius praxi, decis. 4. 18. in 1. edit. & resolut. 3. 52. n. 2. edit. Garc. 9. p. de benef. cap. 2. n. 90. & seqq. Ratio est, quia Episcopo iure ordinatio competit examinatores ad beneficia designare: cap. acceptimus: & ibi Glossa aate & qualitate. Quae potestas per concilium sublata non est, sed solum praescriptus modus illa vendendi, scilicet in synodo diocesana, casu quo synodus diocesana celebraretur. Ergo non celebrata synodo poterit Episcopus examinatores designare, sicut potest, quando intra annum designantur. Et confirmari potest à simili ex designatione iudicum synodali, qui ad minus quatuor ex praescripto concilij sess. 25. cap. 10. de reformat. designari debent in conciliis prouincialibus, aut diocesanis; si de facto deessent, poterit ordinarius cum capituli consilio subrogare alios vsque ad futurum prouinciale, aut diocesanum synodum: neque ibi limitatur, ut sit intra annum designationis. Verum suprascriptam sententiam solum existimo veram casu quo Episcopo ob pestem, vel aliud impedimentum non liceret synodum congregare. Nam illo in casu credendum est eius designationem cum consilio capituli subrogari loco designationis synodalis, sicuti subrogatur designatio examinatorum, cum intra annum designationis designati moriantur, eo quod synodus ex iure tunc congregari non possit. At casu quo Episcopus in

in culpa esset non congregandi synodum. nequaquam eius designatio extra synodum valeret. Quia esto essent examinatores signati a potestate illos designare, quia tamen non designantur in synodo, quae celebrari potest, non sunt examinatores, quales concilium ad parochiales requirit. Neque obstat argumentum desumptum ex iudicialibus synodalibus. Quia eorum designationem non statuit concilium fieri singulis annis, neque in synodo, sicuti statuit de examinatores synodalibus: imo potius expressè ordinario facultatem concessit designentibus capituli usque ad futuram synodum. Adde, forte est probabilius non posse ordinario lapsò anno designationis in synodo iudices synodales designare, si per ipsum stat, quominus synodus celebretur. *Garc. 9. part. de benefic. cap. 2. numer. 79.*

7 Quia difficultas est, qualiter hæc examinatio designatio faciendae est, an in particulari exprimendo personam, an sufficit in genere exprimendo officium, ut si designaretur examinatio synodalis canonicis magistralis, doctoralis, prior talis monasterii, &c. Ceterum est utroque modo fieri posse: quia utroque modo potest persona exprimi, & cognosci. Qui enim canonicum magistralium, & doctoralem in examinatores designaret, faceret exprimeret possidentes de presenti illas præbendas intelligendos esse.

8 Dubium tamen est, an etiam successores, & subrogati in illis præbendis intelligantur? Affirmat Petrus de Ledelm. in *sum. 2. tract. 7. c. 7. concl. 7. circa tertiam difficultatem*. & testatur sic via & consuetudine in Hispania esse receptum, & à viris doctis approbatum. Et ratio esse potest, quia illa verba generalia sunt, & sufficientia successores comprehendendi. Neque talis comprehensio videtur concilii dispositioni obstare. Nam esto successores in particulari approbati non possint à synodo, cum sint incogniti, approbantur tamen in genere titulo dignitatis, & officii, sicut sub eo titulo designantur. Et sicut Pontifex in suis receptis commissis vicario dicecesano, non solum approbat vicarium presentem, & de illius probitate confidit, sed approbat futurum, & successorem, quia credit (moraliter loquendo) neminem in illo officio constitutum esse, qui aptus non sit ad munus sibi commissum obendum: ita de examinatores synodalibus sub nomine dignitatis approbatus dicendum videtur.

Nihilominus verius est, hanc sub nomine dignitatis designationem successores, & in dignitate subrogatos nequaquam comprehendere sic tradit Garcia 9. p. de benefic. c. 2. à numer. 339. ibique pluribus Rotæ decisionibus comprobatur. Ratio ea est, quia concilium illa generica propositione, & synodi approbatione contentum non est. Quod inde colligitur: quia petiti, singulis annis examinatores designari, & supponit designatos non posse: quæ non coheret cum designatione facta ratione dignitatis: nisi enim personæ ob dignitatem, & officium ad examen approbarentur, ut quid singulis annis denuo eligendi erant, & à synodo approbandi, cum ratio approbationis, & designationis eadem perseveret, neque designati morentur; tamen si plures decederent, designatio non personam, sed dignitatem respicit, quod est contra communem stylium & contra verba concilii loquentis de iudicialibus synodalibus, & idem est de examinatores, *iss. 2. c. 10. de res. sibi, si aliquem interim ex designatis mori contigerit*. Supponit ergo concilium designationem cum persona debere contingi, non cum dignitate. Vide *tract. de legib. disp. 4. par. 16. §. 7. n. 4.*

§. IV.

Qualiter examen ad parochialem præstandum fit.

- 1 Omnes subscripti peracto termino edicti examinandi sunt ab Episcopo, & peracto examine denunciandi qui fuerint idonei.
- 2 Examen factum ante finitum terminum (esto aliqui existimant valere) nullo modo sustinendum est.
- 3 Ob digniorem desistentiam, vel non comparitionem non est examen impediendum.
- 4 Quid si electione facta electus desistat, vel decedat?
- 5 Examen factum ab Episcopo cum tribus examinatores synodalibus, & alio non synodali: affirmant aliqui fore irritum, verius est oppositum.
- 6 Qualiter vota examinatum paria, aut singularia debent esse, ut illis accedere possit Episcopus.
- 7 Examen factum ab examinatores, qui iuramentum non præstiterunt, vel synoniam commiserunt, negat aliqui valere, verius est validum esse.
- 8 Examinatores tenentur non solum de scientia, sed de astate, & qualitate ad beneficium requisitis providendum examinare.
- 9 Aliquis placet obligatum esse denunciare, qui sint digniores. Probabilius est hoc iudicium Episcopo remitti. *Ferd. de Castro Sum Mot. Pars II.*

10 Ab examine parochialium notorie dignis non excusatur.

1 Ceterum est transactio constituto termino edicti, omnes qui descripti sunt examinandos esse ab Episcopo, seu eo impedito ab eius vicario generali, atque ab aliis examinatores non paucioribus, quam tribus, quorum votis, si pares, aut singulares fuerint, accedere possit Episcopus, vel vicarius, quibus magis videbitur; debentque supradicti examinatores iuramentum præstare fideliter suum munus exequendi, nihilque occasione huius examinis ante, vel post recipere. Peractoque examine denunciare debent, quos repererint idoneos astate, moribus, doctrina, prudentia, & aliis rebus ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunitis: sic Concilium Tridentinum *sess. 24. cap. 18. de reform.* Modus autem huius examinis præscriptus non est; sed ille erit observandus, qui in qualibet diocesi receptus fuerit, quique aptior visus fuerit ad cognoscendam examinatorum aptitudinem summo opere procurando, ut quantum fieri possit æqualitas inter examinandos observetur, aduertentes ad insigniores Ecclesias graviora certamina fieri æquum esse.

2 Circa supradictam doctrinam dubitabis primo, an examen factum ante transactum terminum edicti nullum sit ipso iure, nullaque provisio inde secuta? Nota apud Garcia 9. p. de benefic. c. 2. §. 26. & Lambert. de iure paron. 2. p. 12. q. 6. art. 25. affirmat esse nullum comparente aliquo ante transactum terminum edicti, *ex c. fin. de elect. in 6.* At nullo comparente sustinendum esse; probantque à simili ex collatione facta ab Episcopo sperto patrone laico, qui si intra tempus sibi concessum ad præsentandum reclamaverit, non subsistit, at non reclamante firmiter habet.

Ceterum dicendum omnino est nullo casu valere: sic Garcia supra numer. 327. Tum quia electiones factæ ante terminum edicti appositi omnino cessantur. *in dicto cap. fin. de electione, in 6.* nulla distinctione facta, an postea compareat, vel non compareat competitor. Ergo idem dicendum est de hoc examine, & provisione facta. Quia militat eadem ratio, ut videbitur. Tum quia concilium designans tempus præagendi hoc examen vitur ablativo absoluto: inquit enim *transactio constituto tempore*, qui modus loquendi in his, quæ de iure non insunt, inducit conditionem, & formam; *leg. à restatore, ff. de conditionib. & demonst. & pluribus comprobatur Saasch. lib. 3. de matr. disp. 5. numer. 2. in 2. argumen. iuncto numer. 4.* Tum quia concilium, & constitutio Pij V. annullat omnes provisiones factas contra, vel præter formam à se constituta. Constituit autem, ut transactio tempore edicti examen fiat. Ergo aliter factum nullum est, & consequenter provisio inde resalians. Ratio vero, quare terminus edicti expectandus sit, traditur à Rota in vna Tolejana parochialis de Alcaudete coram D. Seraphino 3. Iulij, 1595. & colligitur *cap. fin. de electione, in 6.* ne inquam per præventionem vnius alij, qui se volunt opponere, supplantentur, & Ecclesia detrimentum patiantur, carens ministris dignioribus, Neque obstat exemplum de collatione facta sperto, patrono. Nam esto concedamus valere ipso non reclamante, ideo est quia in favorem ipsius annullatur; qui favori ipse cedit, dum non reclamatur: provisio parochialium sine examine, & examen ante finitum terminum edicti annullatur in favorem Ecclesiarum, & oppositorum, qui esse possunt: quæ ratio, siue competitorum compareant siue non, semper perseverat.

3 Secundo dubitabis, an si ex descriptis desistant digniores, vel non compareant ad examen transactio prædicto termino edicti, possit ordinarius illis spertis reliquos examinare, & beneficium providere, vel teneatur novum edictum cum novo termino proponere?

Ceterum est ob nullius desistentiam, vel comparitionis notificationem examen impediendum. Aliis in cuiusque voluntate esset provisionem beneficiorum impedire. Quapropter si semel descriptus desistit, quantumcunque dignissimus reperitur, vel termino signato non comparet nulla allegata causa, reliqui oppositores examinandi sunt, & illis beneficium providendum: sic à sacra congregatione decisum refert Garcia 9. part. de benefic. cap. 2. numer. 216. Dixi nulla allegata causa: Nam si causam allegeret, iudicio Episcopi legitimam, debet Episcopus aliquod tempus ad comparandum concedere, & interim provisionem detinere. Quod si factò examine qui reputabatur dignior cecidit, vel decedit, inter reliquos electio faciendæ est, neque vlla ratione novum edictum proponendum. Quia cum ipse iuri, quod sibi poterat competere, cesserit, vel amiserit, reliquis oppositoribus accessit.

4 Verum electione facta, si electus desistit, novum electum proponendum videtur, quia prior causa, & oppositio electione finitur. Limitat autem Garcia, *dicto cap. 2. numer. 224.* ut procedat ante lapsum quadrimestre datum ex constitutione Pij V. ad significandum Papæ. Nam illo transactio non facta significacione, omnimoda dispositio ad Papam libere devoluta, etiam si Episcopus dedisset licet electo. Sed mihi nullo modo hæc limitatio placet. Quia hæc devolutio, & avocatio transactio quadrimestri, est apposta in penam negligentie ordinarij, ut ex ipsa bulla constat. Cum ergo in supradicto casu nullam ordinarij negligentiam habuerit, neque per ipsum steterit, quominus electio Romæ fuerit præsentata, nequaquam devolutio loci habere debet.

debet, neque ordinatus priuandus est potestate faciendi nouum examen, nouamque electionem. Nauat. *3.1. consil. tit. de rescript. cons. 1. n. 4. in secunda edit.*

5 Tercio dubitabis, an examen factum ab Episcopo cum tribus examinatoreibus synodalibus, alio non synodali concurrente irritum sit, & nullum? Affirmat Garcia 9. p. de benef. cap. 2. n. 324. Mouetur ex quadam declaratione facta congregationis, & decisione Rotæ, quibus cauetur collationem factam ex vi huius examinis nullam esse. Ratio ea est, quia forma nihil addi, nec dimitti potest, cap. cum dilecta, de rescript. Et ibi Felin. n. 6. Sed ad formam huius examinis pertinet, quod examinatores sint in synodo approbati. Ergo admissi non approbati deficit forma.

Sed contrarium firmavit Rota in causa Derufen, parochialis de Villafraica 18. Decembr. 1581, relata a Garcia supra num. 232. & à Genueis, in praxi, cap. 66. n. 18. Et reg. leg. testamentum, Codic. de testam. Non enim superabundantia nocere potest, sicuti non vitaretur testamentum, si septem testibus necessariis alij inutiles adderentur. Hanc sententiam approbat Genueis, ea conditione, vt maior pars votorum sit synodalis. Ego veto dicendum existimo, instantibus tribus examinatoreibus synodalibus, quorumcumque alij addantur, non vitari examen. Quia concilium solum requirit, vt examen fiat à tribus examinatoreibus synodalibus. Ergo illis statibus seruatur prescriptum à concilio: tamen si alij non synodali concurrant. Concurren enim non vt examinatores legitimi, sed vt quidam testes, & inuites exploratores aptitudinis examinandorum. Ex quo manifestè inferitur, nequaquam posse episcopum prouidere beneficium in fauorem illius, qui non fuerit à maiore parte examinatorum synodalium approbatus: quia aliorum approbatio, vel approbatio vt potest ab illegitimis nullius est effectus.

6 Quarto dubitabis, qua ratione vota examinatoreum paria, aut singularia sint, vt illis accedere possit episcopus? Et quidem hæc dubitatio locum non habet, cum examinatores iuxta stylum Romanæ curiæ, de quo testatur Marc Anton. Genueis, praxi, cap. 66. num. 17. August. Barbosa in remission. concil. num. 18. vota inter se conferunt, & resolutione accepta proferunt vnanimiter examen approbatum, vel reprobatum; quia tunc vota non sunt paria, nec singularia, sed vniformia. Deinde dubitatione caret non posse episcopum, vel eius vicarium, etiam examini assistere, & cum examinatoreibus prouidendum examinare, iussu approbationis, vel reprobationis ferre, nisi in casu quo examinatores synodales in votis pares, aut singulares fuerint; quia sic cauetur à concilio: *in quorum votis si pares, aut singulares fuerint, accedere possit episcopus, vel vicarius, quibus magis videbitur, & tradit Flam. l. 8. q. 9. n. 105. Et 106. Vgolin. de officio episcopi, c. 50. §. 3. n. 1. Et §. 12. n. 3. Gratian. decis. 97. n. 18. & alij quos sequitur Garcia 9. part. de benef. cap. 2. num. 56. Pares in votis sunt examinatores, si quatuor sint, & duo reprobent Caium, alij cum approbent. At quibus tunc episcopus accederet, præfaret approbationem, vel reprobationem, maneretque approbatus, vel reprobatus examinatus: eaque de causa concilij congregatio dicit, facere posse episcopum ex non approbato approbatum. Singulares in votis sunt examinatores cum vnus reprobat, alius approbat, tertius iussu suspensio: si enim approbati, vel reprobati episcopus iungatur, approbatum, vel reprobatum efficiet. Hæc accessio episcopi in ipso examine, & coram examinatoreibus faciendæ est, vt satis colligitur ex contextu concilij, vt notauit Garcia supra n. 58.*

7 Quinto dubitabis an valeat examen factum ab examinatoreibus synodalibus, qui iuramentum non præstiterunt fideliter suum munus exequendi, quique occasione examinis aliquid receperunt? Negat Garcia 9. part. de benef. cap. 2. numer. 355. loquens de iuramento & idem dicitur de vicio simoniæ. Mouetur tum ex decisione Rotæ in vna parochialis. 15. Ianuar. 1593. coram D. Mantica; vbi inter causas nullitatis prouisionis allegat Rota, quod examinatores iuramentum non præstiterunt. Deinde mouetur: quia videtur hoc iuramentum ad formam prouisionis spectare. Cæterum verius censo, omissionem iuramenti, & commissionem simoniæ non annullare examen, tamen si grauius peccent examinatores omittentes iuramentum, & vitium simoniæ committentes. Quod omissionem iuramenti examen non annullat, sic proba. Nam hoc iuramentum faciendum præcipitur, ut qui in synodo sunt electi, & approbati, & examinatores legitimi constituti. Ergo non pertinet ad formam examinis, sed ad rectum illius vsum, sicuti iuramentum, quod præstant iudices, & tabelliones ritè sua munera exercendi, & constat ex iis, quæ diximus, tractat. de legib. disp. 2. punct. 9.

De vicio simoniæ clarius constat, non reddere nullum examen. Quia hæc est pena ob crimen commissum, quæ indiget sententia saltem declaratoria criminis, vt liget. Et præterea quia textus loquitur de simonia commissa tam ante, quam post examen factum. Non igitur ex illa simonia examen legitime factum irritari ipso iure poterat. Quapropter censo præceptum de iuramento omittendo & de simonia committenda non esse restrictiuum potestatis examinatoreum sed, esse instructiuum, qualiter illa potestas exercenda sit. Hoc autem iuramentum

faciendum est in ipsa synodo, quando eliguntur, quia ita est expediens, vt omnibus conset, et non sit necessarium, cum expedire illud tempus concilium non designauerit, debetque fieri iuxta euangelium, Garcia 9. part. de benef. c. 2. n. 156. Et leg. de simonia latè egimus tract. de vitiis relig. opposi. disp. 10.

8 Sexto dubitabis an examinatores teneantur prouidendum examinare non solum de scientia, sed etiam de vita, moribus, arte, & qualitatibus ad beneficium requisitis. Videtur obligatio non esse, vt probat praxis communis, horum informatorem ordinario remittens, & examinatoreibus solum de scientia concedens. Cæterum omnino tenendum est, debere de prædictis omnibus prouidendum examinare. Quia examinatores constituti sunt, vt prouidendum examinent, & declarent, si ne idoneus ad vacantem Ecclesiam gubernandam. Sed hæc idoneitas, & aptitudo non sumitur ex sola literatura, sed etiam ex moribus, vita, aliisque qualitatibus, vt de se constat, & multis comprobat Gonzalez reg. 8. Cancellar. gloss. 4. n. 107. Ergo de illis omnibus examinatores prouidendum examinare debent. Deinde hoc clare indicauit concilium dicto c. 18. cum dixerit. *Peracto examine renuncietur, quotumque ab eis idonei iudicati fuerint, etiam moribus, doctrina, prudentia, & aliis rebus ad vacantem ecclesiam gubernandam opportuna.* Sed hæc relatio supponit examinatores cognouisse examinandorum qualitates. Ergo & ita declarauit sacra concilij congregatio apud Garciam 6. p. de benef. c. 2. n. 236. Et 9. p. c. secundo, n. 107. Augustin. Barbosa in declarationi, concil. dicto c. 18. n. 27. Et 3. p. de prescript. episcopi, alleg. 60. n. 91. Aloysium Riccium praxi fore ecclesiast. resolut. 631. in secunda edit. Gonzalez regul. 8. Cancellar. gloss. 4. n. 110. Modus autem examinandi prouidendum de arte, legitimitate, ordine, vita, moribus, & prudentia est per informationem, quæ paucis diebus fit, antequam ad examen literaturæ veniatur. Nam si illa vici plecè examinatoreibus satisfacti, & ex alia parte examinatus de literatura sufficienter ostendit, poterit idoneus esse absolute renunciari.

9 Septimo dubitabis, debeantne examinatores renunciare non solum qui sibi idonei visi fuerint, sed etiam qui in re idoneos digniores sint? Affirmat Barrol, Medin. sum. l. c. 4. §. 33. Ludouic. Lopez in fruct. consuet. l. 1. com. 1. c. 127. Petr. Nauarra l. 2. de rescript. c. 2. n. 187. Petr. Ledesma tractat. 7. c. 1. conclus. 7. d. ff. ad. 23. Mouetur, quia episcopus tenetur digniore eligere ex approbatis, quod non videtur fieri posse, nisi ex examinatoreum relatione cognoscatur quis dignior sit. Nam hoc iudicium non episcopo, sed examinatoreibus videtur commissum; siquidem ipsi iudicant de aptitudine examinandorum, quæ episcopus de hæc aptitudine iudicat, nisi in casu quo examinatores pares, aut singulares in votis fuerint. Ergo extra hunc casum iudicare non poterit episcopus de maiori examinandorum aptitudine, quia comparatum iudicium positum supponit. Deinde si iudicio solius episcopi remittitur quis dignior sit ex approbatis, nonquam receptus poterit legitime appellare à mala episcopi electione contra constitutionem Pij V. quia nunquam supponi potest episcopum minus dignum elegerit, cum suo iudicio hoc remissum sit.

Tenendum tamen est, vt probabilius, examinatoreibus solum competere iudicare qui examinati fuerint idonei, non autem qui digniores sint. Quia concilium solum hoc minus illis concessit, dicens. *Peracto examine, quotumque ab eis idonei iudicati fuerint renuncietur, & cum non addiderit, qui digniores fuerint iudicati, non est illis hoc iudicium committendum.* Neque est censendum tacite commissum, ex eo quod eligens cognoscere debeat ante electionem quis dignior sit ex approbatis, potest namque hoc cognoscere non ex iudicio, & relatione examinatoreum, sed ex proprio, & singulari iudicio, cum ipse examini præfens fuerit. Item interrogare potest priuatum vnum, vel alium examinatoreum, quos digniores iudicauerit. Minusque hæc ratio commissio inferitur ex facultate appellandi à mala episcopi electione, fateor namque constare non posse maiam fuisse episcopi electionem, & reiectam legitime appellasse ex actis prædictæ primæ instantiæ: eaque de causa talis appellatio executionem non suspendit, sed necessario constare debet ex actis secundæ, scilicet ex examine facto coram iudice ad quem appellatur, & ita tenet, & aliquibus decisionibus comprobat Garcia 9. p. de benef. c. 2. n. 108. Genueis in praxi, c. 66. in annotat. n. 108.

10 Octauo dubitabis, an excusetur ab hoc examine potior dignus? Cui dubitationi disp. præcedenti circa finem, satisfactum dicendo nequaquam excusari; quia concilium expositur pro forma hoc examen, & prouisionis alias factas annullat. Vgolin. de prescript. episcopi, c. 50. §. 6. n. 6. Et §. 10. n. 6. Flam. Paris. 8. de rescript. q. 8. n. 83. Garcia aliis relatis, 6. p. de benef. c. 2. n. 265. Et 9. p. c. 2. n. 101. Zenedo collect. 15. ad decret. n. 5. Gonzalez gloss. 4. num. 89. Et leg. August.

Barbosa in remiss. ad dictum locum concilij decis. 1.

S. V.

In quibus beneficiis examen per concursum faciendum sit.

- 1 In beneficiis parochialibus hoc examen faciendum est.
- 2 Cessat in beneficiis iuris patronatus laicalis.
- 3 Quid in beneficiis iuris patronatus mixtis.
- 4 Cessat in beneficiis resignatis in fauorem.
- 5 Item in beneficiis vacantibus ex causa permutationis.
- 6 Deinde in beneficiis unitis dignitati, aut canonicatui.
- 7 Item cum cura pertinet ad Ecclesiam cathedralem, vel collegiatam & per unum, vel plures administratur.
- 8 Item in beneficiis litigiosis, & quid si Pontifex noluerit colligantem subrogare?
- 9 Cessat concursus in beneficiis parochialibus monasterio subiectis.
- 10 Item cessat in vicariis perpetuis unitis Ecclesia, vel beneficio seculari.
- 11 Deinde in beneficiis regularibus, qua regularibus conferuntur.
- 12 Item cessat, esto hac beneficia secularibus commendentur.
- 13 Item in parochialibus exigui redditus.
- 14 Cessat concursus in parochialibus vacantibus ob non seruandam formam a concilio praescriptam.

Regula generalis est in beneficiis parochialibus hoc examen faciendum esse, siue beneficia sint de collatione ordinarii, siue sint reseruata, siue Pontifici affecta, siue cura Ecclesiae, vel Episcopo incumbere dicatur, & per unum, vel plures administratur, constat ex Trident. sess. 24. cap. 18. de reformar. Aduertendum tamen est, saepe Pontificem beneficia reseruata, seu affecta prouidere alique concursu, solo simplici examine ad curam animarum. Quod contingit, cum electus ab ordinario non vult personam iure a Pontifice beneficio impostam consentire. Cum enim Pontifex supremum legislator sit, habeat que iustam causam dispensandi in lege concilij, exigentis concursum in parochialium prouisione, si de facto sine concursu aliquid conferat, legitima est eius collatio. Debet tamen generaliter saltem decreto concilij derogare Gonzalez ad reg. 8. *Can. cell. gloss. 6. n. 116. Barbofa allegat. 60. n. 39.*

1 Supradicta regula de concursu in prouisione parochialium faciendi plures patitur exceptiones. Prima, & praecipua est de beneficiis, quae sunt iuris patronatus laicorum: haec enim per concursum prouideri non debent: cum concilium loquens de iis beneficiis dixerit debere praesentatum a patrono examinari, & digno reposito ei beneficium conferri; tacite insinuans concursu oppositorum opus non esse, sic tenent, & decernunt in facta congregatione referunt Gonzalez ad reg. 8. *Can. cell. gloss. 6. num. 134. Aloysius Riccius praxi fori Ecclesiast. resolut. 358. num. 1. Lellius lib. in fine, cap. 34. dub. 12. num. 58. Et dub. 16. num. 81. Nicol. Garc. 9. part. de benefic. cap. 2. numer. 155. August. Barbofa de potest. episc. allegat. num. 18. Et suprad. textu concilij, num. 14. Quod verum habeat casu quo vnus esset praesentatus, vel eius praesentatio omnibus aliis praetereunda esset. Tunc enim hic examinari debet ceteris exclusis, & idoneo reposito ei beneficium conferri. At si plures sint aequanimiter praesentati, examen faciendum est per concursum, vt Episcopus ex approbati eligat digniorem. Gonzalez num. 138. Garc. 256. Barbofa n. 2. Et in concilio, n. 34. Riccius num. 2. Et idem est, si iure deuoluto prouiso ad Episcopum pertinet, quia cessat patroni praesentatio, ob quam exam. per concursum non fit. Gonzalez in praxi, c. 66. n. 19. Garc. dicto c. 2. n. 157. Barbofa 3. p. alleg. 60. n. 18. p. 2.*

3 Difficultas vero est, an cesset examen per concursum in beneficiis patronatus mixti laicalis, & Ecclesiastici, casu quo pars laicalis prauealeat in praesentatione; eo quod praecipua sit. Nam si non prauealeat, sed aequae patronatus laicus sit, ac Ecclesiasticus, clarum est, faciendum esse examen per concursum, cum talis patronatus Ecclesiasticus sit dicendus, praecipue illis in casibus, in quibus Ecclesia, personaeque Ecclesiasticae prodesse potest, neque laicis nocere. At si pars laicalis prauealeat, dubium est, an examen per concursum cesset? Negat in hoc casu cessare concursum alii relatis Garcia 9. p. de benefic. 2. num. 278. Gonzalez gloss. 6. num. 135. Aloysius Riccius dec. 420. in prima edit. Et resolut. 357. n. 3. in secunda edit. Augustini Barbofa 3. p. alleg. 60. num. 27. Et in remissionibus concilij, n. 37. referantque sacram congregationem in hac verba decidisse, in collatione Ecclesiae parochialis, quae sit iuris patronatus parum Ecclesiae parum laici, seruanda forma est examinis per concursum, quam concilium praescribit in conferenda parochialis, quae iuris patronatus sit mere Ecclesiastica. Idem dicendum est, quando patronatus pro duabus partibus pertinet ad laicos, pro vna tantum ad Ecclesiasticum. Ratio vero huius decisionis est fauor Ecclesiae, vt hac via melius prouideri possit.

Verum haec sententia, etiam ob auctoritatem sacrae congregationis ampicenda sit, aliquam patitur difficultatem. Nam si Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars II.

partis laicalis in patronatu prauealeat, necessarium ab ea praesentatus institutus est, si idoneus fuerit repositus, iuxta tenorem concilij.

Quae ergo utilitas est, si in concursu cum praesentato a patrono, Ecclesiastico examinatur, cum hic praesentatus, etiam dignior, institui non possit? Adde etiam fauor Ecclesiae sit, examen fieri per concursum, vt hac via de digniori ministro prouideatur, etiam fauor Ecclesiae est patronis laici fauere, & praesentatum ab eis, modo dignus sit, instituire: quia hac via ad fundandas Ecclesias excitantur.

4 Secunda exceptio est de beneficiis resignatis in fauorem in manibus Pontificis, haec enim cum non sint alii, quam resignatis conferenda, intare non potest; & ita tenent, & a sacra congregatione decem referunt, Flamin. Paris. lib. 10. de resignat. quast. 7. a num. 13. Gonzalez gloss. 6. a num. 122. Garcia de benefic. 9. part. cap. 2. num. 157. Augustini Barbofa 3. p. de potest. Episcop. alleg. 60. num. 11. & in concilio dec. 2. Aloysius Riccius in praxi fori Ecclesiast. dec. 416. in prima edit. Et in secunda resolut. 353. & alij apud ipsos. Neque obstant verba concilij praecipiens fieri examen per concursum in quibusvis beneficiis parochialibus vacantibus etiam per resignationem in curia. Quia loquitur de vacantibus per resignationem simplicem, & non in fauorem. Quae enim in fauorem resignantur, absolute non vacant, quousque resignatio fuerit acquisita, neque in illis interim apponitur vicarius, sed resignans, vt pote dominus administrat. Gonzalez n. 12. Barbofa n. 2. Riccius resolut. 371. vers. amplia quinto. Garc. c. 118.

5 Tertia exceptio est de beneficiis vacantibus ex causa permutationis, siue permutatio fiat parochialis cum parochialis, siue cum beneficio simplici. Quocumque modo fiat, examen per concursum necessarium non est ob praedictam rationem; quia alteri quam permutatorio acquiritur beneficium non potest, neque vacat quousque ei fuerit acquisitum. Garcia referens a sacra congregatione decem, 9. p. de benefic. cap. 2. num. 165. Riccius in praxi fori Ecclesiast. dec. 419. in prima edit. Et resolut. 357. in secunda edit. Barbofa alleg. 60. num. 23. Et suprad. loco concilij, num. 16. Et dec. 3. Verum etiam examen per concursum fieri non debeat, debet tamen relinquens simplex, & accipiens parochiale examinari a tribus saltem examinatorebus synodalibus. Et idem est, si permutaretur beneficium parochiale inferius cum parochiali longe maiori, & pluribus parochianis abundante, quia ex aptitudine prioris beneficii non inferitur aptitudo ad illud, quod de nouo haberetur. Garcia, Barbofa, & Riccius, supra.

9 Quarta exceptio a concursu est de parochialibus unitis perpetuo dignitati, aut canonicatui; quia neque dignitati aut canonicatui debetur concursus, vt de se constat, neque parochialis vnitas, cum ratione vnionis naturam propriam amicitiae & qualitates illius cui vnitus acceperit, Gonzalez gloss. 6. n. 162. Et gloss. 5. 8. 7. num. 23. Garcia 9. part. de benefic. cap. 2. num. 193. Barbofa 3. part. alleg. 60. num. 24. 25. 26. Et in remissionibus concilij, circa med. Vnde dignitas, vel canonicatus, qui curam animarum antequam habet, nequaquam per examen concursus prouidetur; quia non est proprie beneficium parochiale Barbofa num. 28. & 29. Et in concilio. Gonzalez gloss. 6. num. 162. tametsi contrarium videatur sentire Garcia 9. part. de benefic. cap. 2. n. 189.

7 Sexto cessat concursus, cum cura pertinet Ecclesiam cathedralem, vel collegiatam, & per unum, vel plures siue promissive, siue alternative, & per hebdomadas administratur; quia ipsi administratores vere non sunt curati, neque ob obitum illorum cura vacat, cum penes Ecclesiam cathedralem, vel collegiatam remaneat: sic pluribus decisionibus comprobatur Garcia 9. part. de benefic. cap. 2. cum. 181. Gonzalez gloss. 6. n. 158. Augustini Barbofa 3. part. allegat. 60. num. 30. Riccius resolut. 358. vers. quarto, & alij apud ipsos. Neque obstant verba concilij, dicentis examen per concursum requiri in Ecclesiis parochialibus vacantibus; etiam si cura Ecclesiae vel Episcopo incumbere dicatur, & per unum, vel plures administratur, etiam in Ecclesiis patrimonialibus, seu receptiuis, in quibus consequitur Episcopus vni, vel pluribus coram animarum dare. Non inquam obstant: nam supradicta verba intelligenda sunt primo cum cura administratur per unum, vel plures in perpetuum, quorum interitum cura vacat, & de nouo prouidetur, secus vero cum cura illis committitur ad vitam amobilis; quia illorum interitum non vacat beneficium, & concilium agit de beneficiis vacantibus; ibi cum parochialis Ecclesia vnitate, &c. Secundo intelligenda sunt de parochialibus Ecclesiis quae sic proprie dicuntur, non de collegiatis, & cathedralibus, quae ob eorum dignitatem, nisi exprimentur, non debent intelligi vt habetur expressis, c. statuum de electione. in 6.

8 Septimo concursus cessat in beneficiis litigiosis: nam durante lite beneficium non vacat, nec prouideri potest: cap. 1. & 2. vt lite pendente, element. prima, eodem tit. Sed concilium loquitur de parochialibus vacantibus, & quae facto examine prouideri debent. Ergo Gonzalez ad reg. Cancellar. gloss. 6. a n. 242. Flamin. de resignat. l. 2. q. 3. n. 97. Riccius resolut. 355. vers. tertio August. Barbofa 3. p. allegat. 60. n. 37.

Verum si summus Pontifex noluerit colligantem subrogare, vel ius demortui in alium transferre, affirmat Garcia 9. part. de benef. cap. 2. n. 170. locum esse concursus, & sic decum esse à sacra concilii congregatione; tamen electo, & iudicato magis idoneo collatio facienda non fit, sed expectandus finis litis, vel recurrendum ad Papam: & licet intra quadrimestre non recurratur, non obinde fit deuolutio; quia parochialis ratione liris non erat Pontifici reseruata, Ceterum hoc dictum Garcia mihi non probatur: nam vt bene Gonzalez *supradicto loco*, arguit concilium de prouisione beneficij, non de subrogatione loquitur. At durante lite, et ipsemet Garcia facetur, non est locus prouisioni, sed solum subrogationi. Ergo examen concursus ad prouisionem ordinatum non potest in beneficio litigioso locum habere. Præterea ex constitutione Pij V. sepe relata, constat factò examine parochiarum, quarum collatio ad Episcopum pertinere, debet intra semestre fieri, pertinentium vero ad alios debere electionem dignioris intra quadrimestre fieri, illique significari: sed ipsemet Garcia concedit, & bene; in parochialibus litigiosis non posse electo beneficium ab ordinario concedi, neque obligatum esse electionem Pontifici intra quadrimestre significare. Ergo signum electi, concilium non intendisse in iis litigiosis concursum fieri. Neque obstat decisio sacre congregationi, quæ debet intelligi de litigio, non super beneficium, sed super ius præsentandi ad illud iuxta decisionem relatum ab ipso. *Garc. dicto cap. 1. num. 159. quod litigium non impedit ordinarij examen, & prouisionem, si sit in possessione examinandi, & conferendi, quia non propriè facit beneficium litigiosum, cum non sit lis inter ipsos beneficiarios.*

9 Octauo cessat concursus in beneficiis parochialibus monasterio subiectis, seu annexis, vel de eius mensa; tamen si per seculares, & vicarios perpetuos administrantur; quia in iis beneficiis monasterium nominat æque ac patronus laicus & Episcopo competit sine concursu nominatum approbare, vel reprobare, vt optime tradit Rota apud Farinac. in nouissimis tom. 1. de decis. 102. Gonzalez. gloss. 6. n. 162. Garcia 9. part. de benef. c. 2. n. 197. Barbosa 3. part. de potest. episc. alleg. 90. n. 31. & colligitur clarè ex c. 1. de capellis monach.

10 Nono cessat concursus in vicariis perpetuis vniuersitatis Ecclesie, vel beneficio seculari, quia ratione vniuersitatis ritulus extinguitur, & vicario non competit propriè cura, sed rectori Ecclesie, beneficij, cui est vicaria vnita. Secus vero dicendum esset, cum vicaria perpetua per se esset, & vicarius non solum exercitium, sed habitum curæ haberet: sic alijs relatis Garcia 9. part. de benef. c. 2. à num. 289. Riccius praxi fori Ecclesiast. resol. 358. n. 1. *vers. secundo.* Barbosa allegat. 60. num. 32. Signum autem ad cognoscendum in vicariatum translatam esse omnem curam, tam quoad actum, quam quoad habitum, est, si vicario omnes beneficij fructus applicati sint, tamen si sub onere soluendi pensionem, & contra dicendum est, si fructus beneficij alteri sint applicati, & vicario datur pensio. Vide Rotam apud Farinac. in nouissimis tom. 2. p. d. decis. 710.

11 Decimo cessat concursus in beneficiis regularibus, quæ regularibus conferuntur. Tum quia hæc non solent in perpetuum concedi, sed solum ad tempus. Tum quia ad nominationem monasterij conferuntur: sic tenent, & decumque referunt Gonzalez gloss. 6. n. 162. Garcia 9. part. de benef. c. 2. n. 197. Aloysius Riccius praxi fori Ecclesiast. decis. 421. in 1. dit. & resol. 358. in 2. edit. Barbosa de potest. episc. allegat. 60. n. 33.

12 Undecimo cessat concursus, etiam si supradicta beneficia regularia solita sunt secularibus commendari ob eandem rationem: & tradit decum à sacra congregatione, *Garc. supra n. 199.* Barbosa n. 34. & in declarac. conel. ad dictum c. 18. *vers. sic octauo.*

13 Duodecimo cessat concursus, si parochialis adeo ex qui redditus fuerit, vt totius huius examinationis operam non ferat: aut nemo sit qui se examini per concursum querat subiacere, aut ob apertas factiones, seu dissidia, quæ in aliquibus locis reperiantur, facili grauioribus rixæ, ac tumultus possint excitari. Quia tali casu potest ordinari, si pro sua conscientia, cum deputatorum consilio, ita expedire arbitretur, hæc forma concursus omnia aliud examen, ceteris tamen seruatis, adhibere: sic concilium dicto cap. 18. in fine. Gonzalez gloss. 6. n. 139. Aloysius Riccius resol. 358. in fine. Barbosa 3. part. alleg. 60. n. 38.

14 Decimo tertio cessat concursus in parochialibus; in quibus seruatus non est ordo examini, & aliorum, quæ à concilio dicta *sess. 24. c. 18. de reform.* præscribuntur. Quia ratione huius negligentie Pontifici reseruatur, ita vt Episcopus, & Archiepiscopus non se possint intromittere in eorum collatione, etiam si aliàs beneficia de ipsorum collatione essentissimo nec possint examen præterire tanquam de alijs reseruatis, quia non solum quoad collationem, sed etiam quoad examinem Pontifici deuoluuntur, illique sunt reseruata: constat ex constitutione Pij V. 32. sepe relata & notauit Gonz gl. 6. n. 124. Quod si ad alios præter Episcopum, seu Archiepiscopum, quibus examen facere competeat, collatio beneficiorum pertinet, poterunt, omnia forma huius examinis beneficia conferre: quia absque sua culpa non debent potestate conferendi priuari, colligitur ex di-

cta constitutione, *vers. seu eorum, quibus ius conferendi, & notauit Gonzalez sup. num. 126.* Garcia de benef. 9. part. c. 2. num. 152.

§. VI.

Qualiter factò examine electio, collatio, seu institutio beneficiorum parochialium facienda sit.

- 1 Quid statuatur concilium.
- 2 An reperitis pluribus æque dignis possit Episcopus eligere quem maluerit, vel an electio remittenda sit collatori? Verus est Episcopo competere.
- 3 Idem est seruandum in beneficiis patronatus Ecclesiastici, si institutio ab alio quam ab Episcopo est facienda.
- 4 Si patronatus Ecclesiasticus minus dignum eligat, non tenetur Episcopus eum instituire. Subiicitur, si clare constet, quod ante sententiam non est præsumendum.
- 5 Quid dicendum, cum electio non fuit facta legitime, prouisione Apostolica subsistet? Negatiue est respondendum.
- 6 Qualiter tibi prouidere poteris, si ab examinatorebus in reprobatione, vel ab ordinario in electione te sentias grauari? A relatione examinatorebus in beneficiis parochialibus nulla datur deuolutio, aut appellatio.
- 7 A relatione examinatorebus in beneficiis simplicibus datur appellatio, deuolutiua & suspensiuua.
- 8 Interdicta est appellatio à relatione examinatorebus in parochialibus, quæ per concursum prouidentur.
- 9 Ab electione mala ordinarij dari appellatio deuolutiua potest.
- 10 Quid faciendum, cum causa deuoluta est ad Superiorem?

1 IN beneficiis à iure patronatus exemptis electio dignioris Episcopo competit, cui ipse, vel alius ad quem collatio pertinet, conferre beneficium debet. Si vero iuris patronatus Ecclesiastici fuerit, & institutio ad Episcopum, & non alium pertinet, is quem patronatus digniorum inter probatos ab examinatorebus iudicabit, Episcopo præsentare tenetur, vt ab eo instituat: cum vero institutio ab alio, quam ab Episcopo erit facienda, tunc Episcopus solus ex dignis eligat digniorem, quem patronus ei præsentet ad quem institutio spectat. Quod si ius patronatus laicorum fuerit, debeat qui à patrono præsentatus erit, ab eisdem deputatis examinari, & non nisi idoneus reprobatus fuerit admitti. Neque cuiquam alicui, quam uis prædictis examinatis, & ab examinatorebus approbatus, iuxta supradictam regulam de Ecclesia prouideatur, nec prædictorum examinatorebus relationem, quominus executionem habeat, illa deuolutio, aut appellatio etiam ad sedem apostolicam, sine eiusdem sedis legatos aut vicelegatos, aut nuntios, seu Episcopos, aut Metropolitanos, Primate, vel Patriarchas interposita impediat, aut suspendat. Alias prouisiones omnes, seu institutiones præter supradictam formam sacre subreptitiue esse censentur, non obstantibus, &c. Sic concilium Trident. *sess. 24. cap. 18. de reformac.* cuius decretum Pius V. in sua dicta *constitut. 32.* quæ incipit in *conferendis*, confirmauit, & approbavit, addidit eas prouisiones, sibi sedicque Apostolicæ, seu eius, quibus ius conferendi competit, reseruare. Ex quibus uerbis manifestè constat in beneficiis exemptis à patronatu Episcopo competere ex approbatis eligere digniorem, cui ipse, vel Pontifex, vel alius ad quem de iure collatio pertinet, debet beneficium conferre.

2 Dubium tamen est; an reperitis pluribus æque idoneis possit Episcopus vnus ex illis eligere, cui sit necessario collatio facienda, vel potius debeat collatori omnes illos proponere, vt ipse qui maluerit conferat? Videtur collatori hoc remittendum esse; quia Episcopo solum conceditur à concilio, vt ex approbatis eligat digniorem. Ergo si plures reperiantur æque digni, illos debet Episcopus eligere. Alias non electio iuriam facit reiectis, cum reiciantur ab electione vt minus digni, cum tamen non sint, & electus eligatur vt dignior, cum tamen omnibus dignior non sit. Fauetque huic modo dicendi congregatio concilij, prout refert Garcia 9. part. de benef. c. 2. n. 149. ibi; ordinarij debet eligere magis idoneos, ac postea Abbati relinquere, vt ex electis qui maluerit curam conferat. Esperedo uerbum, debet eligere magis idoneos, quasi iudicans non esse, in potestate ordinarij vnus eligere, cum plures magis idonei reperiantur.

Cæterum tenendum est cum ipso Garcia dicta 9. part. de benef. cap. 2. num. 150. posse Episcopum eligere ex duobus æque idoneis, qui sibi placuerit. Et ratio uideretur manifesta; quia Episcopo competit electio illius, cui beneficium est conferendum: sed beneficium duobus conferri non potest, sed vni tantum. Ergo huius electio Episcopo competit. Ergo data paritate duorum penes Episcopum erit eligere, quem maluerit. Neque qui eligatur, vt dignior possit, sed negatiue, hoc est, quo nullus alius dignior sit. Quod si aliquando plures æque idonei reperiantur, & Episcopus omnes illos eligit, penes collatorem erit conferre

conferte cui maluerit: & in hoc casu loquitur sacra concilij congregatio.

Idem seruandum est in beneficiis patronatus Ecclesiasticis, si institutio ab alio, quam ab Episcopo sit facienda: cum enim Episcopo tantum competat ex dignis eligere digniorem, quem patronus ei presentare debet, ad quem institutio spectat: si contingat duos aequè idoneos reperiri, Episcopus eligere poterit, quem maluerit. Quia est omnino eadem ratio, At si institutio Episcopo competit, & patronis Ecclesiasticis electio, ad patronos pertinet eligere ex duobus aequè idoneis, quis sit institutus: sic Nauar. *cons. 6. de iure patron. in 1. edit. Azor. 2. p. instit. moral. lib. 6. c. 2. q. 15. Garc. 9. part. de benefic. c. 2. n. 266. referatque à sacra congregatione decisum.*

Difficultas autem est, si contingat patronos Ecclesiasticos minus dignum ex approbatis eligere, teneatur Episcopus illum institueret? Negatiuè respondo, si id manifestè constaret. Quia talis electio, vt pote contra formam à concilio præscriptam, nulla est, non igitur illam potest subicqui institutio. At quia id constare nequaquam potest, quousque per iudicem appellationis declaratur, existimo obligatum esse Episcopum quemcumque ex approbatis patronos elegerit instituire: quia ante sententiam semper præsumere debet patronum elegisse digniorem. Neque ex eo quod reiectus appellauerit à mala electione facta, impedire potest electi institutionem: quia non obinde collat electum esse minus dignum: cito contra videatur tenere Garcia. *9. part. de benefic. cap. 2. n. 269.*

Sed quid dicendum, cum electio non fuit facta legitime: eo quod examen non fuit cum tribus examinatoribus synodalibus, vel termino edicti transacto; & aliis qualitatibus necessariis prouisione Apostolica impetrata virtute huius electionis subsistere videtur subsistere posse. Quia Pontifex prouidet beneficium cum clausula, etiam si alias specialiter, vel generaliter referatum exstat. Ergo prouidet beneficium, etiam si ob malam electionem deuo libi referatum esset: ac proinde impedimentum, quod prouenit ex non seruata forma concilij, virtute illius clausulae sublatur videtur. Deinde Pontifex beneficium tibi confert contentus testimonio ordinarij declarantis seruatum fuisse formam concilij, & vt pote digniorem inter approbatos elegisse. Ergo cum verum sit ordinarij testimonium, veta erit collatio in ipso fundata.

Ceterum tenendum est subreptitiam, & inualem esse hanc collationem; quia Pontifex in tantum beneficium tibi confert, quatenus præsinit in tui electione formam concilij seruatum esse, & quæ de causa ipse Pontifex in proemio prouisionis hoc declarat dicens, Nos tibi, quia dilectis filiis examinaturibus in synodo diocesana, iuxta formam concilij Tridentini deputatis seruata forma concilij huiusmodi in concursu aliorum examinatorum, & idoneus reperitus, & testimonio ordinarij de vita, & moribus prædictis, ac idoneitate commendatis, &c. Si ergo concilij forma seruata non est, gratia Pontificis nulla erit. Deinde concilium omnes prouisiones, collationes, seu institutiones factas præter formam ibidem præscriptam, subreptitias esse declarat, sed locutum fuerat concilium de beneficiis tam referatis, quam non referatis, tam de prouisione ordinaria, quam Pontificia. Ergo prouisiones Pontificie, in quibus non fuit forma concilij seruata, subreptitiae sunt, & ita tenet Garcia. *9. p. de benefic. 2. n. 367.*

Neque obstat ratio dubitandi. Non enim Pontifex prouidet tibi beneficium referatum ex non seruata forma concilij: quidem potius tibi prouidet, qui præsupponit seruatum esse, & testimonium ordinarij non solum verum esse, sed legitime esse datum. Cum autem ponamus non fuisse legitime datum, quia concilij forma seruata non fuit, contra voluntatem Pontificis erit talis prouisio, ac proinde subreptitia, & nulla.

Rursus inquires: qualiter tibi prouideret poteris, si te ab examinaturibus in reprobatione, vel ab ordinario in electione sentias grauatum?

Respondo remedium esse appellationem interponere ad superiorem: illis in casibus, in quibus interponi potest. Quare videndum est qui hi sine. Constat ex Trident. *sess. 24. cap. 18. à relatione examinaturum in beneficiis parochialibus nullam posse dari deuolutionem, aut appellationem; ibi; nec prædictorum examinaturum relationem, quominus executionem habeat, vlla deuolutio, aut appellatio etiam ad sedem apostolicam, &c. interposita impediat, aut suspendat. Expendo verbum deuolutio vlla, quod manifestè indicat non solum de appellatione suspensiva, sed etiam deuolutiuam esse intelligendum: & ita tradit alijs relatis Garcia *9. p. de benefic. cap. 2. num. 242. Et ratio videtur manifesta. Nam ex constitutione Pij V. sæpè relata, à mala ordinarij electione datur appellatio non suspensiva, sed deuolutiuam. Ergo prohibens concilium appellationem à relatione examinaturum, de appellatione deuolutiuam fuit locutum. Neque obstant aliquæ declarationes sacre congregationis reatae à Garcia *supra num. 245.* dicentes à reprobatione examinaturum dari appellationem ad effectum deuolutiuam, non suspensiuam. Nam vt bene ipse Garcia explicat, intelligenda sunt quoad effectum tollendi infamiam, & notam, quæ ex**

reprobatione reprobo prouenit: ad hunc enim effectum potest reprobatus appellare. Non autem ad effectum infringendi electionem ordinarij, & obtinendi beneficij possessionem: imo Garcia placet non solum posse interponere appellationem coram superiore ordinarij ad supradictum effectum, sed etiam coram ipso ordinario: si ipse examinaturibus in suffragio non accessit: quia appellat ab examinaturibus Episcopo inferioribus. Quod non credo; quia examinaturibus cum ordinario idem tribunal constituunt, & nomine ipsius ordinarij suffragia ferunt. Aliàs à reprobatione examinaturum in beneficiis simplicibus, & in beneficiis iuris patronatus dari posset appellatio ad ordinarij, quod est alienum à praxi recepta.

Dixi à relatione examinaturum quoad effectum infringendi electionem, & obtinendi beneficij prouisionem nullam dari posse appellationem etiam deuolutiuam in beneficiis parochialibus, vt tacite insinuarem aliud esse dicendum de beneficiis simplicibus. Nam de iis non loquitur supradictus textus concilij. Quare si contingat ab examinaturibus de beneficio simplici prouisum examinari, & reprobari, ab hac reprobatione appellare potest, & habet hæc appellatio non solum effectum deuolutiuum, sed suspensiuum iuxta naturam appellationis, quia nullibi contrarium cauetur, & docet Gonzalez *gloss. 9. annotat. contra nullitatem. num. 184. 185. & 209. Garcia dicto cap. 2. n. 244.*

Sed an in omnibus parochialibus interdicta sit appellatio à relatione examinaturum, dubitatione non caret. Quia concilium postquam de parochialibus omnibus fuerat locutum, etiam de illis, quæ sunt iuris patronatus laicorum subdit. Nec prædictorum examinaturum relationem vlla deuolutio, aut appellatio interposita impediat, aut suspendat, quominus executionem habeat. Ergo aequè in omnibus parochialibus est appellatio à relatione examinaturum interdicta. Nihilominus vetius videtur limitandum esse ad parochiales, quæ per concursum prouidentur. Quia in his solum potest appellatio impedire, & suspendere prouisionem cum iniuria, & damno competitorum, ad quod vitandum interdicitur appellatio. Quare in beneficiis patronatus laici vbi vnus est presentatus, hæc ratio non procedit. Vnde potest appellatio interponi à reprobatione examinaturum. Nam cum presentato ius sit questum ex presentatione, non debet illud irreparabiliter pendere ex probatione examinaturum, præcipue cum nulli alteri ius sit questum. Garcia *9. p. de benefic. c. 2. n. 245.*

Verum etiam à relatione examinaturum in beneficiis parochialibus per concursum prouisus nulla detur appellatio etiam deuolutiuam; at ab electione mala ordinarij dati optime potest, constat ex suprad. *const. 32. Pij V. voss. not. autem.* Quare si te sentis grauatum, eo quod ab examinaturibus absolute approbatus, alius minus idoneus fuerit electus, poteris ab hac electione appellare, & electum ad nouum examen prouocare coram iudice appellatiouis; quæ appellatio est electionis executionem non suspendat, deuoluit tamen causam ad superiorem. Notanter dixi, cum fueris ab examinaturibus absolute approbatus, Nam si reprobus fuis, nullum in habes appellandi, cum relictus nullam iniuriam ordinarij intulit. Non enim poterat te eligere. Quod electio ex approbatione esse debet. Quod veto ab omnibus examinaturibus concorditer fueris approbatus, necessarium non est, sicut non est necessarium ad electionem, vt tradit Garcia *d. 9. p. de benefic. c. 2. n. 247. in fine.*

Facta appellatione & causa ad superiorem deuoluta, superior examinaturibus synodalibus designat, qui appellentem & electum de literatura, vita, moribus, aliisque qualitatibus ad beneficium requisiti examinant, iudicantque an electus fuerit minus dignus, vel aequè dignus, vel magis dignus. Nam huiusmodi examinaturibus non tam constituuntur ad examinandum dignitatem prouisi, quam ad examinandum, an iuste prælatus fuerit appellanti; siquidem hac via, non alia constare potest de irrationabili ordinarij iudicio, illiusque mala electione. Quapropter ante examen non tenetur appellans ex actis primæ instantiæ docere de irrationabili ordinarij iudicio, sed hoc ex examine coram examinaturibus secundæ instantiæ faciendum constare debet, vt latius probat Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. gloss. 4. num. 144.* Vt autem appellans vincat, debent examinaturibus ipsum magis idoneum iudicare, nam si aequè dignum iudicant electum, conuincitur non fuisse malam electionem, sed bonam ac proinde appellans repellendus est. Sed iudicato electo minus idoneo, non obinde infertur electum à possessione esse excludendum: quia tam ab hoc iudicio examinaturum, quam à sententia iudicis appellationis in ipso fundata, qua appellentem mandat mitti in possessionem, datur appellatio deuolutiuam, & suspensiuam, vt latius probauimus *disput. præced. punct. de electione. §. 3.* Quapropter vt electus à possessione excludatur, & appellans obtineat, debet electus per tres sententias conformes, vel per vnã quæ transeat in rem iudicatam condemnari vt minus idoneus: illo autem sic condemnato conferendum est beneficium appellanti per iudicem appellationis, si collatio ad Episcopum, à quo appellatum fuit, spectabat: si minus remittitur ad eum, ad quem collatio, prouisio, vel institutio spectat, vt in relata constitutione Pij V. habetur: Solum po-

retar esse dubium de Auditore Rotæ, quem Pontifex designat iudicem in hac causa; an inquam iudicans appellanti beneficium debet, possit ei simul beneficium conferre. iuxta Clement. Auditor. 3. de rescriptis. ubi Pontifex inquit. Auditor in Romana curia deputatus à nobis de beneficio, quod pronunciauit alicui fore debitum de iure, poterit tibi absque commissione alia, ut euitetur circuius prouidere. Sed hoc intelligendum est de beneficio ad collationem ordinariorum pertinente, secus de referuato, quia auditor loco ordinarij subrogatur, vt tradit Cæsar de Graffis de c. 14. de prebendis, num. 9. & cum ordinarius in beneficiis referuatis solum habeat electionem, item dicendum est de auditore. Alias si auditor beneficia hæc referuata possit conferre, officiales Cancellariæ in suis stipendiis damnantur. Non igitur credendum est collationem horum beneficiorum illis committi; & ira tradit Gozalez gloss. 31. de n. 51. cuius verba refert, & approbat Garcia 9. p. de benef. cap. 2. num. 253.

PUNCTVM. III.

De forma seruanda in prouisione canonicatum magistralis, & doctoralis.

- 1 Quid in Hispania ex privilegio Pontificis statutum sit
- 2 Graduatius extra vniuersitates Regni Castellæ, & Legionis, esto in his incorporatur, habilis non est ad obtinendas has prebendas.
- 3 Si gradum accipias post finitum terminu edicti, non sis habilis ad oppositionem.
- 4 Nulla est electio si electores iuramentum omittant de eligendo digniore.
- 5 Vota secreto præstanda sunt in hac electione.
- 6 Si unum votum manifestas, plures censent totam electionem esse irritam. Alij contra affirmant.
- 7 Quid sentiendum.
- 8 Quid si alteri vices tuas ad eligendum committas? Sub distinctione respondetur.
- 9 Non perdis secretum, esto dices pro quo suffragaturus es, vel reprobas schedulas postea ostendas.
- 10 An data equalitate votorum sit statim ad sortes deueniendum?
- 11 Verius est prius examinandas esse oppositorum qualitates, & illis paribus reperitis ad sortes deueniendum.
- 12 Penes ordinarium tantum est iudicare, an ad sortes deueniendum sit, an ad examen qualitatuum?
- 13 Canonicus qui non fuit examinatus præsens suffragari potest, spectatis bullis Sixti IV. & Leonis X. tamen si alij contrarium sentiant.
- 14 Possitne electio à minore parte facta aliquando subsistere? pramittitur pro decisione distinctio.
- 15 Si maior pars scienter eligit indignum, minoris partis electio subsistit, secus si ignoranter processit.
- 16 Ex eo quod maior pars formam in electione præscriptam non seruauit, electio minoris non subsistit.
- 17 Nequaquam absque examine hæc prebenda conferri possunt quantumuis idoneo.
- 18 Apponitur quadam limitatio.
- 19 Intra semestre facienda est hæc electio.
- 20 Si ad Metropolitanum ob negligentiam suffraganei deuoluatur electio, verius est non esse prædictam formam in prouisione seruandam necessariam.
- 21 Si tempore semestris aliqui examinati sunt, & idonei reperi, ex illis Archiepiscopus, cui est facta deuolutio, debet electionem facere.
- 22 Qualiter hi canonici prebendis priuentur, si absque licentia sui capituli ab Ecclesia absint.

Constat ex bulla Sixti IV. & motu proprio Leonis X. in qualibet Ecclesia cathedrali regnorum Legionis, & Castellæ, Granatæ, & Nauaræ designatas esse duas prebendas, aliam magistralem pro exercitio concionandi, aliam doctoralem pro iuribus Ecclesiæ defendendis, vt quomodolibet vacantes prouideantur ab Episcopo, & capitulo in personis graduatis gradu doctoris, vel magistris, siue licentiis in vniuersitatibus regnorum Legionis, & Castellæ, graduatis, inquam, iuxta statuta illarum vniuersitatum præuio riguroso examine. Itemq; collegialibus Hispanis collegij Sancti Clementis Bononiensis promotis, siue graduatis, iuxta eiuſdem collegij ritus, mores, & statuta. Ad hæc ergo electionem Episcopus pro vno tantum voto cum capitulo concurreit, omnesque ante electionem tenentur se iuramento adstringere de eligendo magis idoneo habito respectu ad utilitatem Ecclesiæ, & mores eligendæ personæ, vtiq; secreto præstare debent de necessitate, & qui pro maiori parte fuerit electus prebendam obtineat, & si nullus habet maiorem partem votorum, duo habentes plura vota ad secundum scrutinium admitti debent, & si vnus habuerit plura vota, & alij habuerint paria, de illis paribus sit secundum scrutinium, quis illorum concurret cum primo, & si vltimi duo

habuerint pariter etiam sorte dirimatur, & sots loco electionis, & prouisionis habeatur: sic Sixtus Quartus & Leo Decimus. Hæc gratia in pluribus Ecclesiis extensa est ad aliam prebendam doctoralem pro sacra Scriptura docenda. Induperque fauore, & privilegio Sanctissimi Vrbani Octauij, ad canonicatum poenitentiarie hæc gratia extensa fuit, sed sub onore nouam prouisionem obtinendi à Pontifice, quod tamen eius supradictis prebendis Sixtus Quartus impulerat, sed non seruatur. Item licet Sixtus Quartus & Leo Decimus, solum de prebendis, & canonicatibus Ecclesiæ cathedralis locuti fuerint; at consuetudine introductus est fauor, & gratia pro pluribus Ecclesiis collegiatis, in quibus video prebendam magistralem, & doctoralem hac forma oppositionis, & electionis prouideri. Quo autem iure fiat non constat. Videntur Pontifici tacite concessa, siquidem non contradicatur, cum facile possit. Gozalez gloss. 9. §. 2. à num. 80. Garcia 5. part. de benef. cap. 4. n. 197. Verum est clarissime Sixtus Quartus & Leo Decimus, formam prouisionis harum prebendarum tradiderint; aliqui tamen variis difficultatibus eam obcurare nixi sunt, quæ placet in medium adducere, vt illis dissolutis clarius doctrina splendat.

Primo dubitatur: an legimus oppositor sis, & habilis ad has prebendas, si graduatus præuio riguroso examine in vniuersitatibus Gallie, Borgia, Aragonie incorporatis, & admittatis in aliqua vniuersitate Regni Castellæ, & Legionis, videris habilis esse, quia graduatus alibi, & incorporatus in vniuersitatibus Castellæ conceduntur privilegia, & facultates omnes, quæ graduatis in eisdem vniuersitatibus Castellæ competunt, vt constat ex statutis vniuersitatum privilegia habentium ad incorporandum in se alibi graduatos: dicunt enim, vt incorporati eisdem privilegiis, & facultatibus fruatur, ac si præuio riguroso examine ibi essent graduati.

Cæterum verus est, nequaquam hæc incorporationem sufficere. Nam Sixtus Quartus & Leo Decimus postulant gradum in vniuersitatibus Castellæ, & Legionis præuio riguroso examine. Ergo gradus incorporationis cum deit abque examine, insufficientis erit. Deinde graduatus per incorporationem, est graduatus per privilegium: sed bulla Sixti, & motus Leonis Decimi veros graduatos expostulant. Ergo graduati per incorporationem non sunt sufficientes; quia vbi vera qualitas requiritur pro forma, non sufficit si per æquipolentem impleatur ex lege forma. Cuius de his qui veniant ex aliis impetrantibus; ibi, illam tantummodo etatem intellectum videri volumus, quæ & vniuersitatis quinque annorum circulis compleatur, non qua imperialis beneficii suppletur. leg. si forte ff. de censuris penultimo. ibi, vniuersitatem enim spectamus, non quod quis finxit, & de iure canonico est textus in cap. cui de non sacerdotali, 27. de prebendis, in 6. ibi: Non enim huiusmodi mandata, quorum finem diligenter seruari oportet debent ad alios casus, quam expresso extendi. Neque obicit incorporationis concedere vniuersitatem omnium privilegia, quæ vniuersitatibus, & riguroso graduatis concedit, vt inde inferatur hoc iure vniuersitatibus, non quæ aliunde proueniunt. Alias si legatum relinquere graduatis dum taxat præuio riguroso examine, possit incorporati illo frui contra expressam testatoris voluntatem quod non est dicendum.

Secundo dubitatur: si durante termino edicti, & oppositionis non habeas gradum legitimum, & illum postea accipias, sed ante prouisionem habilis sis, vt tibi possit prebenda conferri? Videtur alioqui te habilem esse: quia etiam post terminum edicti admitti potes ad oppositionem. Quia in ecclesiis utilitatem credit plures habere oppositores. Cæterum omnino tenendum est, te inhabilem esse, quia ex oppositione ius est oppositoribus questum, vt ex ipsis habitibus tantum exigatur vnus, sed tempore oppositionis tu inhabilis es. Ergo nullam ius habes, vt eligaris. Ergo habitus succedens non potest te habilem reddere, & habitibus personis præiudicare; & ita tenet Gutier. cons. 1. n. 11. & segg. & cons. 44. n. 9. Perez de Lara lib. 1. cap. 10. n. 68. & lib. 2. cap. 9. n. 51. Flamin. Paril. de regnat. lib. 9. n. 14. Zecuallos com. contra com. 9. 693. n. 16. & 9. 666. n. 6. & alij.

Tertio dubitatur, an valeat electio non præstito iuramento de eligendo magis idoneo? Ratio difficultatis esse poterat, quia hæc qualitas videtur extrinseca, & accidentalitas, sicut iuramentum tabellionis, & iudicis fideliter sua officia exercendi, quæ si omittantur, non vitiaur actus. Sed omnino dicendum est nullam esse prouisionem omisso iuramento: quia Sixtus I. V. & Leo decimus addunt decretum irritans quantumlibet prouisionem factam non seruata forma ibi præscripta; sed ibi præscribitur iuramentum electoribus, vt ad electionem procedere possint. Ergo illo omisso nulla erit prouisio. Eodem enim modo ex parte electorum expostulantur iuramentum sicut ex parte eligendorum expostulantur gradus: & ita, vt indubitatum, supponit Garcia 5. p. de benef. cap. 4. n. 270. ita vt, consuetudo in constanti præualeat nullatenus possit ob decretum irritans, quod non credo ob ea quæ diximus, tract. de leg. dist. de consuetud. Ad idque Garcia, & bene hoc iuramentum tactis Euangelij præstari debere, esto necessarium.

cessarium non sit, vt per propriam petitionem fiat; cum fieri possit per procuratorem ad id speciale mandatum habentem; cum enim alteri vices tuas dare possis, vt suffragium nomine tuo ferat, & iuramentum, quod suffragio est accessorium, potes illi committere.

Quarto dubitatur, qua ratione secreti vota praestanda sint? Dicendum est, ita secreti praestanda esse, vt nemini nota sint. Praevident enim Pontifex litas, ritus, & iniquitates, quae sepe oriuntur ex manifestatione votorum, omnino vitare. Hinc fit te non posse alicui maxime ex eligentibus indicare, pro quo suffragium feras. Quia aliquo modo illum perturbas ad tuam voluntatem, & occasiones amulationis, & odij; si forte socius, cui suffragium obtinendum est, in alterius electionem est inclinatus.

Sed an ob hanc ostensionem annulletur electio? Affirmat Garcia 5. p. de benef. cap. 4. n. 193. quia est contra formam, & adducit tacitae congregationis declarationem. Limitat tamen n. 194. vt non procedat casu quo in fraudem faceret ad annullandam electionem alius validam sine eius voto, ob rationem legis, ne dolus, & fraus alicui patrocinentur, neve ex sua iniquitate commodum reportet.

Sed Nauarr. cons. 4. de elect. in 1. edit. & Manuel Rodriguez tom. 2. q. 163. regul. quae 5. t. 1. 1. 9. absolute negat. Primo, quia culpa vnus non debet toti capitulo illam ignorantem nocere, neque ad id legitime facti cap. fin. cum anuatis ibi de procuratoribus. Secundo, quia aliquis sequeretur in potestate cuiusvis particularis esse capituli electionem cassam reddere, si illud eidem congereret: postea namque socio suffragium suum clam manifestare, & electione facta dicere se non fuisse clam suffragium. Tertio, quia cessare potest omnis fraus, & dolus, vt in casu relato a Nauarro contingit. Scriba enim, qui erat in illo consilio vnus ex eligentibus, & suffragium suum locio ostendit, il fecit, non vt socium perturbaret ad suffragandum pro quo ipse suffragabatur, sed vt constaret non sibi, sed alteri praebere suffragium. Quarto, quia mens Sixti IV. & Leonis X. praecipit suffragia secreti fieri in his electionibus est eadem, ac mens Concilij sess. 25. c. 6. de electione regularium, nempe ne capitula permittant fieri electionem publice ob fraudes, & discordias, quae ibi adesse possunt: quod non videtur sequi ex secreta vnus manifestatione.

7. Ego vero dicendum existimo suffragium tuum sic manifestatum esse nullum, vt ipse contra formam expressam Bullae Sixti, & motus Leonis X. Neque praebendam electo ad iudicari, si vnico tantum voto reliquos excedit; quia non excedit in voto, quod verè votum sit. Verum si tuo voto secreto electus maiorem partem habet, firma est eius electio, quia tua culpa suffragis aliorum praedudicare non debet, cum aliorum suffragia praecipit formam obseruauerint: & tradit Nauarrus dicto in fine.

8. Hinc fit eodem modo esse nullum tuum suffragium, & electionem, si alteri vices tuas ad suffragandum committas ea conditione; vt suffragium pro determinata persona ferat; quia iam tuum suffragium est alteri manifestum. Garcia 5. p. de benef. cap. 4. n. 198. Quod si solum voluntatem tuam, pro quo suffragium feres, manifestares, dices, ego illi suffragaret, si praesens essem, &c. non credo suffragium esse nullum, neque procuratorem peccate, cito pro alio a te indicato suffragium ferat; quia sic voluntatem tuam indicans, nullam obligationem procuratori imponis, vt suffragium pro indicato ferat, sed illum liberum relinquis. Alias si procurator sub peccato mortali, vt sentit Garcia n. 20. obligatus esset suffragium ferre pro indicato, suffragium datum non est censendum secretum, sed manifestum, cum iam tibi manifestum sit pro quo procurator suffragium est latus, non enim praesumitur potes, quod obligationem tibi implicitam violabit.

9. Secundo dico, si antequam suffragium feras, alicui dices pro quo suffragaturus es, esto male factas, praebens inde occasionem discordiarum, & finem praecipit petuerens, non tamen annullas suffragium, postea secreto datum. Quia constitutio Sixti, & Leonis X. solum statuit, vt suffragium sit secretum, quod fieri optime potest, tamen antea dixeris pro quo suffragaturus esses; quia non inde constat te verè suffragari pro quo dixisti. Garcia 5. p. de benef. cap. 4. numer. 196. Quod extendendum existimo ad casum; quo reprobas scholasticas tecum defertes, vt inde ostendens pro quo suffragium nulli. Non enim hac iniqua, & praedudiciali ostensione impeditur votum secreto datum fuisse, & prauidende valide. Garcia numer. 197.

10. Quinto dubitatur, quando locum habeant sortes in hac electione, an inquam cum oppositores paria vota habent, an postquam qualitates illorum examinatae sunt, & pares esse iudicantur? Garcia dicta 5. part. de benef. cap. 4. numer. 208. affirmat ad sortes deueniendum esse, eo ipso quo oppositores paria vota habuerint. Moneatur: quia esto Sixtus IV. in sua bulla nobiles ignobilibus, & qui sunt de gremio Ecclesiae aliis exteris statuerit praeferendos. At Leo X. expressè ad sortes tradit esse deueniendum, nulla de investigatione qualitarum mentione facta. Inquit enim Leo. Si vnus haberes maiorem partem

tem vtorum; duo habentes plura vota ad secundum scrutinium admitti debent: & si vnus habuerit plura vota, & alij habuerint paria, de illis paribus fiat secundum scrutinium quis illorum concurret cum primo, & istorum electus à maiore parte admittatur cum primo ad tertium scrutinium, & si iterum fuerint pares forte dirimatur quis concurret cum primo. Esit vltimi duo habuerint paritatem, etiam forte dirimatur, & fors loco electionis, & provisione habeatur. Ecce qualiter Leo decimus decernit parium in votis sorte paritatem esse dirimendam. Neque obstat quod Sixtus IV. statuerit qualitates oppositorum esse examinandas, & Leo decimus confirmauerit, quae Sixtus statuit; quia solum confirmauit, quae suae dispositioni contraria non erant. Alias neque collegialibus Hispanis D. Clementis Bononiensis ha praebenda conferri possent, neque necessarius esset concursus formalis ad illarum provisionem; si quidem in bulla Sixti nulla de his collegialibus, neque de hoc concursu mentio facta est. Ceterum verius existimo, si factis omnibus scrutinij duo solum oppositores remanent in votis pares, non esse statim sorte controversiam dirimendam, nisi casu quo aequales, & pares sint in qualitatibus. Moneatur: quia electio per sortes in officijs, & beneficijs Ecclesiasticis prohibita est, ex c. si de sortis. Et ibi omnes. Non ergo credendum est velle Leonem decimum illam admittit, si alia via clarior, & aequiori definiti controversia potest, praecipue cum derogatione constitutionis Sixti, ad cuius confirmationem ipse motum scriptum expediebat. Cum ergo iuxta constitutionem Sixti facta aequalitate votorum ad iudicari praebenda debet ei, qui qualitates poriores habet, & hoc aequitas, & iustitia postulat; efficitur sane noluisse Pontificem hanc qualiter examinationem tollere; sed illa supposita, & paritate in illis inter oppositores inuenta ad sortes esse deueniendum, & non antea: si enim cum nullis oppositorum maiorem partem votorum habebat, & duo in votis pares sunt, fit secundum scrutinium antequam ad sortes deueniant; quid mirum, si cum duo tantum coeuerint, & paritatem in votis habent, priusquam ad sortes deueniant, eorum qualitates examinentur, & paritate inuenta quasi pro vltimo remedio sortes mittantur? Confirmat hanc interpretationem vnus, & consuetudo plurium Ecclesiarum, in quibus hic casus contingit. Nunquam enim ad sortes, sed ad qualitatum examinationem est factus recursus data paritate votorum, vt constat ex casibus relatis per Nicol. Garcia in dict. 5. p. de benef. c. 4. n. 207.

11. Sed inquires, penes quem sit potestas iudicandi, an deueniendum sit ad qualitates, an ad sortes?

Placet mihi resolutio Garciae 5. p. de benef. cap. 4. numer. 216. penes ordinarium tantum esse; quia ille est actus iurisdictionis, & iudicij. Adde illam sententiam esse tacitam bullarum interpretationem, quae solum ordinariis iurisdictionem habentibus conceditur, vt constat ex his quae de interpretatione legis diximus. Et idem est dicendum, si controversia sit super nullitate electionis ob omissionem iuramentum, vel electi inhabilitatem; solum enim ordinarius iudex est in illa causa, & ita saepe praedicari vidit. At decisione facta, ad qualitatum examinationem prius esse deueniendum; quam ad sortes. Capitulum, & Episcopus vnicum votum habens extrajudicialiter cognoscunt, & causam suffragis decidunt, quia illa decisio est virtualis ad praebendam electio.

12. Sexto dubitatur, an canonicus, qui examini eligendorum non fuit praesens, possit suffragari in hac electione? Negat Rota apud Farinac. in decis. nouissim. de i. 551. ea ratione, quia examen indicitur, vt de aptitudine examinati constat electoribus. Ergo electori, qui huic examini non assistit, non potest de aptitudine examinati constare. Ergo neque illum eligere. Examen enim est quidam quasi processus, & veritatis informatio, vt securi electores sententiam ferant. Sicut ergo iudex non viso processu, non potest iudicare, neque etiam electores non viso examine eligendorum eligere poterunt. Adde quando collatio praebendae lectura ad Episcopum pertinet, non potest Episcopus illam conferre, quin prius pronium examine, & examinarum approbet, vt tradit Concilium Trident. sess. 5. c. 1. in fine. Ergo neque capitulum, & Episcopus conferre has praebendas poterunt, nisi a se examinatis, & approbatis. Ergo debent examini interesse.

13. Nihilominus probabilis est, spectatis bullis Sixti IV. & Leonis X. posse canonicum abentem suffragari in harum praebendarum provisione: sic docet Garc. 5. p. de benef. ap. 4. numer. 213. Et ratio esse potest; quia in bulla Sixti IV. & motu Leonis X. non cauetur electores examini eligendorum debere esse personaliter praesentes, & ex aia parte potest elector ex relatione aliorum dignitatem oppositorum cognoscere, vt bene probat Gonzalez gloss. 4. numer. 106. Malcard. de probat. concl. 877. numer. 1. & sequenti. Ergo eius praesentia non requiritur. Et confirmo. Contingit saepe plures electores examini eligendorum assistere, cum tamen ex tali assistentia nullo modo dignitatem eligendorum cognoscant; eo quod ipsi ex diuersa professione sint, ac est eligendus, vt si ipsi sint theologi, & eligendus est iurista, vel e contra. Sed non est credendum legem expostulare inuicem praesentiam; vt illis autem expostulari non potest.

potest; quia moraliter est impossibilis in omnibus electoribus. Ergo dicendum est non esse presentiam necessario expostulatum.

Neque obstat ratio contraria. Concedo electorem non assistentem examini non posse per examen immediate de aperiuntur electi iudicare. At si ab interessentibus peius infotmetur, sufficienter iudicare potest de illius aptitudine, media inquam informatione, quod sufficit, ut secute possit in electione procedere, sicut potest iudex examinationem testium, & veritatis inuigationem aliis committere, ex cuius informatione ipse informatus ad iudicandum procedit: & sicut potest Episcopus examen illius, qui sacram Scripturam docere intendit alteri committere, & ex huius relatione examinatum approbare; ita capitularis absens facere potest. Ad decisionem Rotæ respondet Gonzal, & ex illo *Garc. supra*; esse decisionem non carentem difficultate, & expeditam vna tantum parte informante; ac proinde non debet subsistere.

Dixi spectatis bullis Sixti IV. & Leonis X. non esse necessarium capitulari, ut suffragium ferat, examini oppositorum assistere, ut inde colligeres aliud esse dicendum ex statutis aliquarum Ecclesiarum, in quibus cauetur capitulum absentem ab examine, nequaquam posse suffragium ferre; quod obseruandum est.

Septimo dubitatur; an electio facta à minore parte capituli subsistat contra electionem factam à maiore? Videtur numquam subsistere posse; quia expresse dicitur in his bullis illam tantum electionem subsistere, quæ à maiore parte fuerit celebrata. Verum ut dubitationi faciamus satis, distinguo duplicem casum, in quo dubitari potest minoris partis electionem contra electionem maioris partis præualere. Primo, si maior pars capituli eligit indignum. Secundo, si eligit contra formam sibi in electione præscriptam: cum enim quilibet ex his defectibus reddat electionem maioris partis nullam, electio minoris, quæ nullum defectum habet, præualeat aduersus illam videtur.

15. Dicendum ergo est, si maior pars scienter processit eligens indignum, electio minoris partis subsistit: est expressa decisio textus in *m. c. cum in cunctis. §. fin. c. aduim c. bonæ. c. cum Vintonis. cap. scriptum. c. congregatio de electione. cap. gratum. de postulat. prelat. c. cap. quaquam. de elect. in 6. & tradunt ferè omnes, ut videtur est in curia Pisana lib. 2. cap. 4. num. 16. Garcia de benef. §. part. cap. 4. 2. 12. sine. Ratio colligitur ex supradict. textu, quia culpa eligentium scienter indignum, illos inhabiles reddit ad electionem, & totam potestatem transfuit in eos qui dignum elegerunt. Ergo solus ille numerus eligentium dignum, vpotens in quo residet potestas eligendi, considerandus est; reliqui vero, et si plures sint, reputandi sunt ac si non essent. Neque obstat supradictos textus loqui de electione diuersa ab ea, de qua in presentibus tractamus; loquuntur enim de electione prælati sub diuersa forma faciendâ ab ea qua cauetur fieri electio harum præbendarum. Non inquam, obstat quominus decisiones supradictorum textuum in presentibus locum habeant. Tum quia est eadem, & efficacior ratio, nempe culpa commissa in electione indigni. Tum quia decisiones sunt pro qualibet electione à pluribus facta; & quæ de causa Compostellæ, anno 1613. Doctor Celdas collega ex insigni collegio Salmauricensi Archiepiscopi Fonseca, similique fuit electus D. Iulianus de Cangas Anayo à minori parte. Nam Doctor Celdas habuit 18. vota, Doctor Iulianus 14. Sed quia Doctori Celdæ oppositum fuit non esse oppositorem legitimum, eo quod non fuerit graduatius in vniuersitatibus regni Castellæ, & Legionis, sed in vniuersitate quadam regni Valentie; ea de causa Doctori Iuliano de Cangas ad iudicatum est præbenda, & per tres sententias obtinuit sibi deberi, & absque noua electione missus est in possessionem. Nam licet fuerit electus à minori parte; quia tamen illa minor pars solum fuit sana, & legitima; reputandus est electus non à minori, sed à maiori, imo à toto capitulo, eligentes enim indignum non reputantur de capitulo, comparatione illius electionis.*

Dixi si scienter illa maior pars elegerit indignum: nam si ignoranter processit, esto illius electio non teneat, non tamen electio minoris partis subsistit, sed noua electio faciendâ est. Quia cum illa maior pars culpam (ut suppono) in electione indigni non commiserit, æquum non erat priuati potestate eligendi, & in minorem partem omnino transferri. *Garc. dicta §. p. de benef. c. 4. n. 12. & Glossa in scriptum in fine. de elect. c. Cumana, c. cum in cunctis, eodem tit.*

16. Verum si maior pars formam sibi præscriptam in electione non seruauit, aliqui censent eodem modo potestate eligendi priuari, & in saniorem partem licet minorem deuolui, ac quando eligit indignum; quia eligens contra formam indignè eligit, & eligens indignum contra formam eligit.

Cæterum, si maior pars eligit aliàs dignum, omittens formam præscriptam, & minor pars illam seruauit; quod contingere potest casu quo maior pars palam, vel non facto iuramento iustitiam est, vel non examinatum publico examine prouidit; esto electio maioris partis non subsistat, non inde fit electionem minoris validam esse. Quia eligentes aliàs dignum omittendo formam in electione, non sunt ipso iure priuati potestate eligendi,

ut optime expendit Glossa in *cap. Cumana. de elect. per textum ibi verbo priuantes. & tradit Bonifacius Octauus in cap. quinquam. de electione. in 6. ibi, si electores in huiusmodi Ecclesia, vel ipso iure cum eligunt scienter indignum, vel per sententiam, cum formam traditam in generali con. illo non obseruant, eligendi potestate priuentur. Ergo ante sententiam non est translata potestas maioris partis in minorem. Ergo minoris partis electio non tenet, utpote non facta à maiore parte illorum, qui actu habent potestatem eligendi: sic alius relatis Garcia §. part. de benef. c. 4. n. 23. in fine.*

Sed quia ad hanc sententiam ferendam, & inhabilitandos illos, qui formam præscriptam electionis non seruauerunt, necessarium est cognoscere qui fuerint: & hoc est impossibile, nisi defectus fuerit in omissione iuramenti, vel in publicitate voti. Ideo hi peccantes inhabilitati non possunt, nisi totum capitulum inhabilitetur, & consequenter innocentes inhabilitentur, quod fieri iuste potest eo quod à maiore parte capituli culpa commissa sit. At dum hæc condemnatio non succedit, potest capitulum, si transfatum non sit semestre, ad nouam prouisionem procedere de oppositoribus habitibus. Quod si votum tantum fuit oppositorum habitibus, ille solus fere noui concursus admissione est eligendus, quia ex oppositione ius considerabile obtinuit, nemini alteri competens. *Garc. supra.*

17. Octauo dubitatur; an conferri possint hæc præbendæ absque publico examine et qui notorie est beneficium, præcipue cum alij oppositores non sint? Cui dubitationi respondet *Garc. & bene d. §. p. de benef. c. 4. n. 24.*, nequaquam fieri posse; quia in supradicta bulla Leonis Decimi expresse cauetur cum clausula irritante edictum esse apponendum, & lapsò tempore edicti infra triduum proxime sequens ad prouisionem, seu electionem huiusmodi de persona idonea publico examine præcedente adendum esse. Ergo si edictum non apponatur, vel examen publicum non fiat, nulla erit prouisio. Neque ab hoc examine vilis excusatur ob impedimentum infirmitatis. Quia pertinet ad formam, si tamen breui speratur salutem recuperaturus, & ipse preat, expectandus est, & interim prouisio suspendenda; alioquin omnia reuocabuntur, ut attentata.

18. Aduerto tamen, si transfacto tempore edicti, & interim de bono prorogato, non appareat vilis, qui velit examen publicum subire, poterit capitulum habere præbendas abque publico examine prouideri; quia est casus necessitatis, ac proinde à lege exceptio sicuti diximus in parochialibus, pro quarum collatione examen à synodaliibus expostulatur.

19. Nono dubitatur, intra quod tempus electio harum præbendarum faciendâ est à capitulo, & Episcopo? Centum est intra semestre fieri debere. Quia ordinariis collatoribus semestre tantum concessum est, *cap. cum sit. de electione. in 6. cap. nulla. de concess. præbenda clem. 1. de supplend. neglig. prelat. At capitula Ecclesiarum Cathedralium iure ordinatio prouident hæc præbendas. Ergo intra semestre prouideri debent. Quod si negligentes fuerint, deuoluitur ad superiorem electio; ad superiorem inquam, capituli, & Episcopi; si quidem æque capitulum, ac Episcopus negligentes fuerint. Aduerto tamen prælatos Hispaniæ, & regium concilium hæc deuolutionem non permittente sub pretextu, ne dictum privilegium aliqua ex parte minuat.*

20. Dubium tamen est, an facta deuolutione teneatur superior, v. g. Archiepiscopus ad quem fit deuolutio, prouideri dictas præbendas cum appositione edicti, & publico examine, & iuramento præstito, & voto secreto; sicuti obligatus erat Episcopus, & capitulum, quibus earum prouisio competebar: Videbatur sic faciendam esse prouisionem, quia quando beneficium ab inferiori ad superiorem deuoluitur, deuolutio fit cum eisdem qualitatibus, & oneribus, cum quibus inferior prouideri tenebatur, ut multis relatis docet *Gonzalez gloss. 46. n. 33.*

At dicendum est obligatum non esse; quia illæ conditiones edicti, examinis publici, iuramenti, voti secreti, non sunt conditiones ipsius præbendis annexæ, sed annexæ prouisioni factæ à capitulo, & Episcopo: cum ergo per deuolutionem ille prouisionis modus cesset, cessare debent & conditiones eidem annexæ. Quando ergo dicitur beneficium deuolui ab inferiori ad superiorem cum eisdem qualitatibus, cum quibus inferior prouideri tenebatur; de qualitatibus, beneficium annexis intelligendum est, non de qualitatibus annexis prouisioni. Quod cõuidenter constat in qualitate secreto votandi; quæ solum obseruari potest, cum sunt plura suffragia, non autem cum vnicum est. Cum ergo facta deuolutione beneficium prouidendum sit à solo Archiepiscopo; quia ad solum illum fit deuolutio, nullum secretum in tuo voto præstando seruari potest. Confirmatur ex doctrina *Gonzalez gloss. 46. num. 34.* dicentis: est regulariter prælati teneatur requirere concilium capituli, *cap. no. uis. cap. quanto. de his que sunt à prelat. n. 6. de electione. per textum, & gloss. ibi, & Imol. num. 2.* Ergo similiter licet Episcopus non possit iure ordinario hæc præbendas prouideri, nisi simul cum capitulo concurrat, & seruatis conditionibus in constitutione Sixti, & Leonis præscriptis. At cum iure deuolutio

decolato illas prouideri, neque sui capituli consensum, neque alias conditiones seruare tenetur.

21 Maior dubitatio est, an praelatus, cui est facta deuolutio, teneatur ex oppositis examinatus in tempore semestris ab ordinario, electionem facere. Garcia 5. part. de benef. c. 4. n. 214. negat; quia examen publicum solum pro electione ordinaria constitutum est, non pro electione faciendi iure deuoluto. Affirmat tamen, si solum esset vnus oppositor repertus habilis in tempore, obligationem esse illum eligendi. Quia ratione oppositionis ius consuetudine habet, iuxta decisionem Puci 253. lib. 3. & consil. Mandolij 51.

Sed probabilius credo obligationem esse eligendi ex examinatus in tempore ob eandem rationem, ac est obligatus eligere oppositorem repertum idoneum in tempore, quando solus est. Nam qua ratione ipse oppositor ex oppositione ius habet, vt si bene beneficium concedatur, eadem ratione omnes ius considerabile acquirunt, vt digniori ex illis, & non alteri beneficium detur. Ergo illud ius amittere non debent ob negligentiam capituli, & Episcopi, qui electionem facere debebant. Ergo praelatus, ad quem fit deuolutio, non potest alium ab ipsis eligere: non quia publicum examen fit pro eius electione constitutum, sed quia ex illo pro electione ordinaria facto ius considerabile acquiritur, ne alteri ab ipsis fieret prouisio: & fauet Azor. 2. part. lib. 6. c. 7. q. 8.

22 Decimo dubitatur, qualiter hi canonici praebedis priuilegiati, si ab que licentia sui capituli ab Ecclesia absint? Respondetur in Bulla Leonis decimi paulo post principium, statim, debent huiusmodi canonicos in suis Ecclesiis personaliter residere, & si absque ordinarij, vel capituli sui licentia ultra mensem se absentent eo ipso collatis canonice, & praebedis huiusmodi priuilegiati, & perpetuo ad illos inhabiles existenter, possentque & deberet de illis sic vacantibus alijs graduatis qui uellent, & ualcent in ipsis Ecclesiis residere, alias iuxta praedictarum priuilegiarum tenorem prouideri. Neque obinde alij canonici eos canonice priuilegiati, nec se sentiunt ad hanc priuilegiarum faciendam obligati. Sed admissio constitutionum huiusmodi seruandam esse, aduerto; qui ex causa a iure concessa se absentent, iam ex licentia ordinarij, scilicet Pontificis, se absentent. Ergo non violat hanc constitutionem. Cum ergo in omnibus Ecclesiis Hispaniae tres menses recreationis, & quietis sint praebendis concessi, qui se ob hanc causam absentent, ex licentia ordinarij absentes esse. Deinde aduerto absententiam ultra mensem debere esse a ciuitate. Nam dum qui in ciuitate residet, etiam si diuinis non assistat, non dicitur absens iuxta Glossam in cap. nunc de clerico non residentem in 6. verbo adseruare. Ancharan. Dominie. Franc. & alios. Callador. decis. vnica. eodem tit. Caxar. de Grassis decis. 116. Coarar. lib. 3. var. cap. 13. n. 3. Moneta de distribut. p. 4. n. 18. q. 2. p. 9. 5. a. n. 17. q. 9. n. 14. n. 1. q. 3. p. 9. 8. n. 5. quos referat, & sequitur Garcia, p. de benef. cap. 4. n. 229. Praeterea nota licentiam dandam esse a capitulo qui hos canonicos eligit, vel ab ordinario, scilicet Episcopo, vel eius iurisdictioni generali; a quoquoque enim deur, sufficit ad vitandam hanc priuationem. Sed an sufficit ad hanc effectum licentia data absque legitima causa? Affirmat Garcia supra, quia non verificatur se absente absque licentia. At mihi probabilis est non sufficere; quia data licentia absque legitima causa est, cum neque ordinarius, neque capitulum potestatem habeant concedendi praebendarum facultatem se absentandi absque legitima causa. Sed qui nullam, & inuallidam habet licentiam reputatur, ac si licentiam non haberet; quia idem est non habere licentiam, ac illam habere inuallidam, vt pluribus comprobatur Gonzalez gloss. 57. a. 7. 1. 2. & consensum Garcia d. 5. part. de benef. cap. 4. n. 228. Ergo licentia absque legitima causa data, priuationem non vitat. Et confirmatur ex doctrina ipsius Garciae n. 227. ipse enim asserit licentiam nullam, utpote non seruata forma statutorum, vel non seruato modo uocandi, aut uocandi ad capitulum, non potest praebendato se absentanti ad vitandam canonice priuationem; quia inuallida, & nulla licentia reputatur, ac si non esset. Sed data sine causa legitima etiam est nulla. Quia inferiori non est datum dispensare in lege superioris absque causa legitima. Ergo etiam reparari debet, ac si non esse.

PUNCTUM IV.

De forma, & conditionibus seruandis in prouisione beneficiorum simplicium.

- 1 Requiritur, quod prouidens cognoscat prouidendum idoneum esse.
- 2 In aliquibus beneficijs concursus requiritur.
- 3 An examen pro beneficijs simplicibus sit necessarium? Proponeatur dubitandi ratio.
- 4 Resoluitur non esse necessarium in beneficijs quae sunt de libera Episcopi collatione, si prouidendus notus sit.
- 5 Item est dicendum in beneficijs simplicibus de iure patronatus.
- 6 In beneficijs, quorum institutio ad inferiores Episcopo pertinet, etiam pro forma praemittendum est.

- 7 Vocandi sunt omnes patroni in beneficijs iuris patronatus.
- 8 Non est opus eos nominatim uocare, tamen si alij oppositum sentiant.
- 9 Non est in potestate instituentis peremptorium terminum apponere patronis ad praesentandum.
- 10 Institutio facienda non est durante termino concessio patronis ad praesentandum.
- 11 Collatione beneficij simplicis facta in contradictorio iudicio, non est tradenda possessio appellatione pendente, neque durante termino ad appellandum.
- 12 Limitatur, nisi consuetudo sit in contrarium.
- 13 Item nisi sit statutum aut consuetudo synodalis.
- 14 Debet tamen esse a sede Apostolica confirmatum, alias executionem non suspendit, tamen si alij contrarium sentiant.

Haec beneficia dupliciter prouideri possunt; vel collatione, vel institutione, seu electionis confirmatione. Si per collationem prouidentur siue ab Episcopo, siue a praetatis inferioribus nulla alia conditio requiritur, nisi quod conferens cognoscat prouidendum habilem, & idoneum esse, iuxta Glossam in cap. monasterium 16. q. 1. c. cap. quoniam de iure patronatus, verbo qui maioribus. Cum ergo haec habitus cognosci possit absque examine per concursum, vel per examinatores synodales factum, ideo in prouisione horum beneficiorum neque concursus neque examen synodatum requiritur, non solum spectato iure communi antiquo, sed etiam nouo Tridentini, vt post alios relatos tradit Gonzalez gloss. 6. a. numero 242. Garcia 5. part. de benef. cap. 3. num. 4. Marc. Anton. Genuen. praxi c. 119. num. 5.

2 Exciptenda tamen sunt aliqua beneficia simplicia, quae per concursum prouidentur ex speciali privilegio sedis Apostolicae, vt de canonicis doctoribus, & magistralibus dictum est punct. praec. Et ex speciali constitutione aliquarum Ecclesiarum, vt constat in beneficijs patrimonialibus diocesis Burgen. Calagurtis, & Palentini, quae filijs patrimonialibus per concursum prouidentur. Gonzalez gloss. 6. n. 245. q. 247.

3 Difficultas ergo est, an examen aliquod praemitti necessario debeat in horum beneficiorum simplicium collatione, quantumvis tibi conferenti, vel instituenti nota sit persona quae prouideri debet? Rationem difficultatis fecit decretum Trident. sess. 7. cap. 13. de reform. ibi: Praesentari, seu electi, vel nominati in quibusvis Ecclesiasticis personis etiam sedis Apostolicae nunciis ad quauis Ecclesiastica beneficia non instituantur, neque confirmantur, neque admittantur etiam praeterea cuiusvis privilegij, seu consuetudinis etiam ab immemoralis tempore praescripta, nisi fuerint prius a locorum ordinarijs examinati, & idonei reperti; & nullus appellationis remedijs se tueri possit, quominus examen subire teneatur. Praesentatis tamen electi, seu nominati ab vniuersarijs, seu collegijs generalium studiorum exceptis. Ex quibus verbis colligitur institutionem, seu confirmationem faciendam non esse cuiusvis Ecclesiastici beneficij, quin ab ordinario examinetur instituetodas. Ad idem est decretum sess. 25. c. 9. de reform. circa medium ibi: Ad hoc licet Episcopo praesentatis a patronis si idonei non fuerint, repellere. Quod si ad inferiores institutio pertinet, ab Episcopo tamen, iuxta alia statuta ab hac sancta synodo, examinantur, aliquam institutio ab inferioribus facta irrita sit. & inania.

4 Pro resolutione dicendum est primo, si beneficium sit de libera Episcopi collatione, & Episcopo persona quae prouideri debet nota est idonea, absque vilo examine illum prouideri potest; quia nullibi cauetur in his beneficijs simplicibus examen esse pro forma praemittendum. Nam Tridentin. in supradictis textibus loquitur tantum de beneficijs iuris patronatus, & per institutionem acquisitis, non de beneficijs, quae sunt de libera Episcopi collatione. Cum ergo ad horum beneficiorum prouisionem sola habitus prouisi requiratur, si haec nota est absque examine, examen necessarium non erit: & ita post alios plures relatos tradit Gonzalez gloss. 4. n. 86.

Quapropter examinatus & legitime approbatus ad sacros ordines examinatus non debet, vt ei beneficium simplex conferatur, vt probat textus in cap. accepimus 13. de stat. c. qualis. ibi, quos ad se, vel praedecessoribus suis ordinatos fuisse constaret, eo praesertim quo ad obtinendum beneficium debet idoneos reputare, quos ad ordines suscepisti. Et ratio esse potest; quia eadem qualitates ad ordines, & ad beneficium simplex requiruntur. Gonzalez alius relatis, num. 84. Excipe, nisi noua causa superueniat: qualis esset, si per longum tempus intermissionem ab studijs fecerit, quando ratione huius intermissionis prudenter praesumi potest literaturae necessarium esse oblitum. Gonzalez num. 96. Secundo excipe, nisi beneficium haberet aliquam administrationem sacramentorum, vel curam animarum exercendam, quia tunc deberet prouidendum, et si sacerdos sit, examinare, nisi aliunde quam ex ordinatione tibi constaret idoneum esse, colligitur ex Tridentin. sess. 14. cap. 3. de reform. & notat Gonzalez d. 5. gloss. 4. num. 101. Tertio excipe beneficia simplicia qualificata, nempe dignitates, seu Canoniceatus in Cathedralibus requiritur specialem industriam, & concilium, quae tamen facti ordines non requirunt. Gonzalez num. 102. Hinc a fortiori

Fortiori constat te approbatum legitime ad beneficium simplex, si illo dimisso aliud simile obtineas, non esse necessarium denuo examinandum; nisi aliqua nova causa superueniat; quia praelumeris habilis, & idoneus: sic Barbosa ex declarationibus concilij aucto cap. 13.

5 Dico secundo, in beneficiis simplicibus de iure patronatus laicorum idem esse dicendum, ac dictum est de beneficiis, quae sunt de libera Episcopi collatione: non esse inquam examen necessarium, nisi ubi non constat instituenti de dignitate prouisi. Quia concilium in d. glo. c. 13. sess. 7. non de iis beneficiis, sed de beneficiis patronatus Ecclesiastici loquitur: & licet in sess. 25. c. 9. generaliter loquatur de beneficiis iuris patronatus, non tamen dixit sic praesentatos examinandos esse, sed solum dixit licere Episcopo praesentatos a patronis, si idonei non fuerint, repellere; quod stare optime potest, quin obligetur examinare eum, quem idoneum esse cognoscit, poterit tamen si velit illum examinare. Garcia 9. p. de benef. c. 3. n. 9.

6 Dico tertio, in beneficiis, quae sunt de praesentatione, electione, seu nominatione personarum Ecclesiasticarum, si institutio ad inferiores Episcopo pertinet, debet praesentatus, electus, seu nominatus, quantumvis notorie idoneus, examinari ab Episcopo. Quia de his tantum beneficiis requisitum est examen pro forma, in dicto cap. 13. sess. 7. & cap. 9. sess. 25. & tradit Garcia d. 9. p. de benef. num. 6. & August. Barbof. in declar. concil. d. cap. 13.

7 Praeter supradictam conditionem idoneitatis vltimus requiritur in beneficiis de iure patronatus tam laici, quam Ecclesiastici citatio, & vocatio omnium patronorum, vt ex illorum praesentatione, & nominatione institutio fiat. Alias nulla erit institutio, vt potest in qua est ommissa consensus illorum quorum interest: colligitur ex cap. quoniam, fin. de elect. in 6. qui licet de electione loquatur, ad nominationem, seu praesentationem doctores extendunt; quia est eadem ratio: Gloss. Acharan. Domin. & Franc. Ioann. Andr. in supradicto textu. Lambert. de iure patron. l. p. lib. 2. q. 6. per totam. Perez de Larada capell. lib. 2. c. 10. n. 32. & 39. Garc. 9. p. de benef. c. 4. n. 1.

8 An autem patroni necessario citandi, & vocandi sint nominati termino peremptorio apposito; vel sufficiat eos generaliter vocare per edictum: Communis sententia approbata a Rota, 8. Februar. 1599. vt refert Garcia supra n. 8. defendit, si patroni sunt certi, esse citationem, & vocationem nominatim faciendam, alias sufficere generalem per edictum; quia in d. cap. fin. statuitur citationem nominatim faciendam esse, vbi est coelectus, vel apparet oppositor; alias sufficere generaliter in Ecclesia, in qua electio facta est, vt si qui sint, qui se velint opponere comparant assignato peremptorio termino competenti. Ergo idem erit dicendum in praesentatione & nominatione, non esse inquam, institutionem faciendam, quin prius vocentur patroni si qui sint, & praesentati ab ipsis.

Ceterum dicendum existimo patronos, & electores non esse opus nominatim citare, sed sufficere, si generaliter per edictum citentur. Mouet, quia textus in cap. fin. non decidit electores nominatim esse vocandos, sed solum competentes. Ergo patroni non sunt nominatim vocandi, sed praesentati si aliqui sint, quibus peremptorius terminus ad comparandum, & se examinandum signandus est. Deinde quia ita praxis obtinuit in canonicis doctoribus, & magistris, quorum electores per edictum vocantur, & in beneficiis curatis iuris patronatus apponitur edictum, vt si qui sint: quibus nominatio competit, accedat. Non ergo citatio specialis est necessaria requirenda.

9 Praeterea non videtur esse in potestate instituentis peremptorium terminum apponere patronis ad praesentandum, nam cum ipsis, si laici sint, concessum sit a iure quadrimestre, si Ecclesiastici sint, concessum sit semestre, non potest iudex inferior illud abbreviare. Ergo vocatio apposita peremptorio termino comparatione praesentatorum intelligenda est, & non comparatione praesentantium.

10 Hinc infero institutionem beneficiorum iuris patronatus non esse faciendam durante termino concessio patronis ad praesentandum. Nam durante illo tempore poterit forte alius patronus apparere, & praesentationem facere, cui iuri derogandum non est. Praeterquam quod patroni, si laici sint, possunt durante quadrimestri variare. Quapropter si de facto contingeret praesentationem ante lapsum quadrimestris, vel semestris fieri, & illa facta nouus patronus appareret, & peteret reuocari, reuocanda esset.

11 Deinde si collatio simplicis beneficii facta est in conditorio iudicio, fieri non potest, nec tradi illius possessio pendente termino ad appellandum, neque appellatione pendente: alias omnia erunt nulla, & attentata, cap. de collatione beneficij, iuncto cap. non solum, de appellat. lib. 6. cap. 2. vt sit pendente, in 6. & multis exorat Gonzalez de mensib. & alternatiuis. gloss. 9. s. contra nullit. & attentata. n. 203. Garcia de benef. 9. p. c. 4. n. 26. Lancell. de attentat. l. p. c. 4. n. 614. & 627. Quod non solum habet verum in collatione beneficij, sed etiam in illius institutione, & confirmatione, vt satis colligitur ex cap. quoniam, fin. de elect. in 6. tradunt doctores relati. Exiatio omnium est: quia appellatio est

praecipua defensio a iure litigantibus concessa. Ergo impedit non potest, dum a iure conceditur. At conceditur appellatio a sacrosancta collationis, seu institutionis, dum iudicialiter proceditur. Ergo pendente termino ad appellandum, aut appellatione interposita non debet executioni mandari. Dixi, si collatio, seu institutio facta est in contraditorio iudicio. Nam si iudicium cessauit, & in collatione, seu institutione non fuit iudicialiter processum, locum non est appellationsi, sed illa non obstat procedi ad executionem collationis, seu institutionis. Quia appellatio executionem non suspendit executionem, neque causam attentatam, vt text. in cap. cum inter, de electione, & in collatione beneficiorum videtur expressus textus in cap. constitutus 46. ad finem in appellat. & tradit Gouart. in pract. c. 24. n. 5. Lancell. de attentat. 2. part. c. 12. limit. 3. per totam. Gonzalez dicta gloss. 9. contra nullit. & attentat. n. 27. & segq. Ceterum autem extrajudicialiter procedi in prouisione beneficiorum, dum oppositores eorum iudice non firmant processum inter se contententes. Secus est si iudex partes iudicis assumit, & oppositores actoris, & rei. Gonzalez supra num. 38.

Ceterum quando iudicialiter proceditur in collatione, seu institutione beneficiorum, plures doctores limitant supradictam doctrinam de appellatione, vt licet non habeat stantem contrarium in contrarium; cum enim per legem introduci possit, vt durante termino ad appellandum, & pendente appellatione collatio, & institutio executioni mandetur, vt expresse decisum est a Tridentino, in beneficiis simplicibus, sess. 24. c. 18. etiam per consuetudinem in beneficiis simplicibus introduci potest. Quia, vt dictum est, in d. de legib. disp. de consuet. introduci consuetudine potest, quod potest lege sanciri; sic alii relatis Lancell. de attentat. 2. p. c. 12. limit. 4. Gonzalez gloss. 9. s. contra nullit. & attentat. n. 21. Garcia 9. p. de benef. c. 4. n. 29. An autem alicubi haec consuetudo vigeat: Quoties est de facto ex diligentibus inuestiganda. Garcia tamen supra testatur nullibi esse hanc consuetudinem toleratam. At Perez de Lara de annivers. cap. lib. 2. c. 11. n. 3. & Zeuallos comm. contra comm. lib. 4. q. 1. alias q. 897. & n. 843. firmant hanc consuetudinem in tribunalibus Archiepiscopii Toletani, & certe defendenda est: quia fauet Ecclesiae, ne patore dno destituatur, vt bene dixit Lancell. dicta limit. 48. & Gouz. n. 2. 2.

13 Secundo limitant alij, ne appellatio executionem suspendat, quando est statutum, seu consuetudo synodalis, vt sententia definitiua lata de collatione, seu institutione beneficiorum executioni demandentur, non obstante appellatione iudiciali interposita. sic Garcia 9. p. de benef. cap. 4. num. 34. Gonzalez gloss. 8. contra nullit. & attentat. n. 203. & alij apud ipsos. Sed an huiusmodi statutum vt vim habeat, debeat esse a sede Apostolica confirmatum, & longo tempore obseruatum? Negat Garcia cum Zeuallos dicta q. 897. & n. 853. Mouet Garcia, quia esse inferior princeps non possit appellationem tollere: potest tamen in aliquo casu ex rationabili causa eius effectum suspendere, vt scilicet appellatio interposita executionem collationis non impediat, esto causam ad superiorem deuoluat. Zeuallos vero mouetur quia haec suspensio fit ex consensu illorum, quorum interest: nam cum in synodo omnes Ecclesiarum pastores simul cum suo pastore adfuerint, & statuunt sententias diffinitiuas super collatione, & institutione beneficiorum mandari executioni non obstante appellatione interposita, eo ipso consentiunt, vt appellatio est: etiam causa suspensio.

Sed verius mihi apparet debere statutum, seu consuetudinem synodalem a sede Apostolica confirmatam esse, aut ita longo tempore obseruatum, vt inducat consuetudinem. Aliis vim non habebit impediendi effectum appellationsi: sic Gonzalez d. gloss. 9. s. contra nullit. & attentat. n. 214. Ratio est clara, quia si deo concessum est, cum iudicialiter proceditur, appellare a collatione, seu institutione; non solum ad effectum deuolutionis, sed etiam suspensiuum; sed infero mutare non potest quae superioris lege sancita sunt, cap. cum inferior cap. quod super his de maiorib. & obedient. cap. passio aliu. de appell. Ergo synodus ecclesiae impedire non potest appellationsi effectum. Neque obstat, si dicas impediti ex consensu illorum, quorum interest. Quia pastorem, & Episcopum directe non interest, sed interest litigantium. Ergo dum litigantes appellationsi non cedunt, impediti eius effectum non potest. vt bene ipse Garc. n. 31. nouit. Quod si rigens, et fundatione beneficij haberi potest, quod appellatio litiganti non potest ad executionem collationis suspendendam, ergo etiam ex hanc. Neganda est consequentia. Nam fundatori a iure datum est, vt beneficio fundato eas condiciones, quae sibi magis placeant, apponant: c. praeterea, et c. 2. de iure patron. c. quanto, de censuris, & decidit Trident. sess. 25. c. 5. de reformat. quod tamen datum non est iudicibus inferioribus, & ita Gonzalez dicta gloss. 9. n. 29. cum Lancellotto 2. p. de attentat. c. 12. limit. 8. n. 7. affirmat fundatorem in beneficii fundatione remouere appellationem posse, quam tamen negat iudicem alium inferiorum Pontifice potest remouere.

Quando, & quo tempore prouideri beneficia possunt.

1. Ante vacationem prouideri nullatenus possunt.
2. An concedi possit alicui potestas beneficia vacatura conferendi & proponitur dubitandi ratio.
3. Vicario generali optime potest hac potestas conferri: secus persona particulari.
4. Potestas nominandi, eligendi ad beneficia vacatura cuiuslibet dare potest.
5. Facta vacatione patrono laico conceditur quadrimestre, Ecclesiastico semestris.
6. In beneficiis resignatis ex causa permutationis non est semestris, à iure designatum.
7. Neque in beneficiis resignatis in fauorem.
8. Neque in institutione beneficiorum de iure patronatus.
9. Neque in provisione facta à legato, & nuncio.
10. In cardinalibus habentibus facultatem conferendi curris tempus.
11. Curris item in beneficiis manualibus.
12. Item in deuolutis.
13. Si deuoluta sunt ex negligentia patroni laici, aliquibus placet quadrimestre Episcopo concedi, Verius est concedi semestris.
14. Hæc semestris computatur à die deuolutionis nota.
15. Qualiter presumatur deuolutionem notam esse.

Hic puncto magna ex parte satisfecimus disp. præced. puncti 5. & puncti 11. §. 6. ex ibi enim dictis constat, antequam beneficium vacet, nullatenus prouideri posse, ne occasio deuri alicuius mortis captandæ. Quod adeo verum est, ut nec promissio quantumvis iuramento firmata, de beneficio vacatio vltatenus obligatoria sit, iuxta textum in cap. nulla. & cap. in de concess. præbende.

1. Solum est difficultas, an possit alicui antequam beneficium vacet delegare potestatem illud prouidendi? Rationem difficultatis fecit textus in cap. deliberatione, §. prohibemus, de officio legati. in 6. inquit enim Bonifac. VIII. Prohibemus insuper, ne legatus ipse in genere, aut in specie cuiusque concedat, ut ab his qui beneficia infra legationem eiusdem habentes, ea in illius manibus voluerint resignare libere, ipsorum resignatione recepta, illa valeat idoneis conferre personis: cum per hoc apparere possit contra Lateranen. concilium ad beneficia vacatura. Sed eadem ratio est de quolibet alio collatore, & de quolibet alia beneficii vacatione. Ergo necmihi potestatem potestatem concedere ad beneficia vacatura prouidenda.

2. Dicendum tamen est vicario generali optime posse Episcopum committere facultatem beneficia vacatura conferendi, siue vacent per obitum, siue ex causa resignationis, siue ex alia quæcunque causa, de officio vicarij, in 6. Quia ex concessione huius potestatis non inferitur magis aperiri viam ad beneficia vacatura contra Lateranen. concilium, quam ex potestate ipsius Episcopi. Tum quia vicarius generalis constituit idem tribunal cum Episcopo. Tum quia est persona qualificata. Secus vero dicendum est de quolibet alia persona singulari, tum ob allegatum textum in ratione dubitandi, qui de persona singulari loquitur: tum ob excellentiam potestatis, quæ alteri, quam qualitate persone non videtur posse committi. Glossa in dicto cap. deliberatione in fine. Flamini. Par. lib. 7. quæst. vit. n. 30. Garc. 1. p. de benef. cap. 1. num. 9.

3. Si vero loquamur non de potestate conferendi, sed de potestate nominandi, & presentandi, vel eligendi ad beneficia vacatura, cuiusque poteris in genere hanc potestatem concedere, siue beneficium vacet ex causa resignationis, siue per obitum. Quia ex vi huius concessiois non concedis procuratori potestatem constituendi in beneficiis vacationem; cum ipse ex vi huius potestatis admittere non possit resignationes, ac prouide non aperiat via contra Lateranen. concilium ad beneficia vacatura. Garcia alijs relatis, supra, num. 19.

Quod adeo verum existimo, ut si vnici beneficij patronus exiit, possit alteri vices tuas committere, ut quandoque per obitum, vel resignationem vacauerit. Nominæ uo presentet qui sibi placuerit. Quod enim inconueniens ex hac commissione inferitur, aut quis est textus, qui illam prohibeat? certe ego nullam inuenio: si enim communis sententia cum Glossa in dicto cap. deliberatione, admittit legatum à layce posse diuim concedere alicui potestatem admittendi resignationes beneficiorum, & beneficiis vacantibus potestatem illam conferendi. Quare non poteris non procuratori potestatem nominandi concedere casu quo beneficium vacet, cum non concedas potestatem, ut vacet? Præterea ipsemet Garcia plura referens, num. 20. & 21. tenet procuratori generali constituto ex iusta causa ante vacationem beneficij optime posse presentandam committeri etiam ad vnicum beneficium. Ergo etiam poterit committi alicui, tamen procuratori generali non sit constitutus. Et enim

Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars II.

qualitas non videtur esse alicuius considerationis ad euitandum periculum alienæ mortis captandæ. Nunquam tamen procuratori ad presentandum constituto persona presentanda designanda est, siue procurator sit constitutus ad vnicum beneficium conferendum, siue ad plura; quia illa esset tacita beneficij vacaturæ promissio, seu concessio, quæ per textum in cap. nulla. 2. cap. cum dilectis. fin. de concess. præbende prohibetur. Garcia 10. p. de benef. cap. 1. num. 22.

5. Facta vacatione beneficij si patronus es laicus, quadrimestre tibi conceditur: si Ecclesiasticus, semestris, quod tempus computandum est à die vacationis notæ, ut latius dicto cap. 9. de tempore electionis faciendæ, & intra quod electus consentire debet. Vide dicto puncti 11. §. 6. Quapropter solum de tempore à iure collatoribus concessio restat dicendum. Et certa resolutio est, ordinariis collatoribus semestris datum est; cap. nulla Ecclesiastica, de concess. præbende. cap. licet, de supplicanda negligent. prælat. clem. 1. eodem tit. & leg. 8. titulo 16. part. 1. Barbosa 3. p. allegat. §. 8. num. 1. Extenditur hæc doctrina ad omnia beneficia vbiicumque existentia, quia nullum in dictis textib. excipitur. Barbosa num. 1. Garc. 10. p. de benef. cap. 1. num. 3. Adde esto beneficia parochialia sint, si collatio ad Episcopum spectet, Barbosa num. 3. Garc. num. 7. si tamen collatio parochialium sedi Apostolicæ reseruata sit, aut alteri quam Episcopo competat, debet Episcopus intra quadrimestre edictum proponere, & oppositores examinare, & qui ex illis sibi magis idoneas visus fuerit eligere, & conferenti electionem significare iuxta constitutionem Pij V. 2. quæ incipit in conferendis, Garc. & Barbosa supra.

6. Limitanda est hæc doctrina in beneficiis reseruatis ex causa permutationis. Quia ad horum collationem non est semestris à iure designatum; eo quod hæc collatio obligatoria sit, non libera, & semestris concessum est collatoribus liberè conferentibus. Rebuff. in præxi beneficij, de deuolut. in 6. & tit. de permur. n. 39. Garcia plures referens, 10. p. de benef. c. 4. n. 2. & 3.

7. Secundo limita in beneficiis resignatis in fauorem; quia hæc solum à summo Pontifice prouideri possunt, cui non currit tempus ad conferendum. Mandol. arg. 34. de annal. quæst. 90. num. 5. Lambert. de iure patron. 2. p. lib. 3. quæst. 2. art. 8. n. 9. Garcia 10. p. cap. 2. num. 12.

8. Tertio limita in beneficiis de iure patronatus, quorum institutio non habet præfixum à iure terminum, ob rationem dictam. Quia institutio non est voluntatis, sed necessitatis pluribus firmat Garcia 10. p. l. 4. n. 1. quod si inquiras, quare ius determinauit tempus prouisioni voluntariæ, non tamen necessitatis? Respondeo, quia ad prouisionem necessariam compelli potes; secus vero ad prouisionem voluntariam; hanc enim si omittas facere intra tempus tibi à iure concessum, nulla tibi sit compulsio, sed prouisio ad superiore deuoluitur; at si prouisionem necessariam omittas, compelli potes à superiore, scilicet ab Archiepiscopo, Legato, vel Nuncio, ut illam facias: cui si non obediatis, & intra terminum tibi præfixum beneficium non conferas, poterit ipse conferre, non tam ob deuolutionis titulum, quam ob titulum auocationis, & grauius iniusti tollendi.

9. Quarto limita in Legato a latere, & in Nuncio, comparatio beneficiorum, quæ ipsi conferre possunt. His enim non videtur currere tempus semestris ad conferendum; eo quod potestatem habeat à iure conferendi quolibet beneficia in sua prouincia existentia, tametsi ad sedem Apostolicam fuerint deuoluta: cap. venerabilis. 37. de præbendis. & tradit. Glossa fin. in cap. 1. de officio legati. in 6. & clem. si de beneficio, verbo siue ad nos, de præbendis ad finem, & plurius relatis Garc. 5. p. de benef. cap. 3. n. 20. Cum ergo possint prouidere beneficia ad quemcunque fuerint deuoluta, non poterit illis currere tempus semestris ad conferendum; ponamus namque ob non prouisionem intra semestris beneficium deuolui ad sedem Apostolicam; ex tali tamen deuolutione non impeditur eorum potestas. Ergo non currit illis tempus semestris, neque vlla sit deuolutio. Sic Garcia supra, num. 26. & num. 352.

10. Quinto limitant alij in Cardinalibus habentibus à Pontifice indultum conferendi quolibet beneficia reseruata. Quia hi videntur nomine Pontificis conferre, cui non currit tempus ad conferendum. Sed reprobanda est hæc limitatio. Nam omnibus collatoribus siue ordinariis, siue iure delegationis semestris designatum est, cap. nulla, de concess. præbende. Quapropter nisi ipsis Cardinalibus concessa sit potestas beneficia conferendi quocunque modo ad sedem Apostolicam deuoluta, nequaquam transacto semestri ea prouidere poterunt, quia indultum conferendi beneficia reseruata, non impedit deuolutionem, sicuti impedit indultum conferendi beneficia deuoluta; sic Cassador. decis. 8. de præbendis. Analtal. Germon. de indultis Cardinal. numer. 36. Garcia 10. part. de benef. capit. 2. numer. 10.

11. Sexto limitant in beneficiis manualibus, quæ cum ad nuntum sint amobilia, non videtur collatoribus currere tempus ad prouidendum. Sed neque hæc limitatio admittenda est, cum textus in cap. nulla, de concess. præbende, generaliter loquatur, & ratio decidendi atque in iis beneficiis procedit, nempe ne

Ecclesia maneat in suspensio. Quapropter quoad suppleendam negligentiam collatoris ordinarij, sine dubio currit tempus semelitic, & deuolutio ad superiorem fit, vt expressè decimum est in *clement. vnt. de supplenda negligent. pralat.* & tradit ibi Gloss. *pramissa. verbo reuocari. Bonifac. n. 8. Cardinal. num. 4. Gonzalez gloss. s. 6. n. 55 Garcia 10. p. de benef. cap. 3. num. 46. Dixi quoad suppleendam negligentiam collatoris ordinarij. Nam ad impediendam illius prouisionem, iam beneficium manuale prouisionem non fuerit, existimat Garcia num. 47. non esse concedendam deuolutionem. Quod non probo. Nam esto hæc beneficia sint manualia, non impedit quominus ad superiorem illorum prouisio deuoluatur. Ergo debet deuolui cum qualitatibus requisitis in *c. 2. de concess. prabende.* Quarum vna est, vt facta deuolutione ordinarij inferior prouidere non possit. Neque inde fit facta prouisione per superiorem, non posse ab inferiori ex causa iusta remoueri. Potest equidem, quia superior prouidet beneficium cum qualitatibus, quibus negligens prouidere debebat, vt bene aduertit gloss. *fin. in dicta clem. vnt. de supplenda negligent. pralat. verbo reuocari.**

12 Septimo limitat in beneficiis deuolutis, in quibus non videtur collatoribus currere tempus ad conferendum. Sed nullatenus est hæc limitatio admittenda quia in *suprad. cap. nulla. de concess. prabende.* gradatim fit deuolutio idemque habetur in *cap. licet. de supplenda negligent. pralat.* Quapropter si ad Episcopum pertinet collatio, & infra semestrem non prouidet, deuoluitur ad Metropolitanum, & deinde ad Primarem, & tandem ad Pontificem. Garcia alijs relatis, *10. p. cap. 3. num. 1.* Quod fieri non possit, nisi quilibet ex his praelatis suum tempus signatum habeat ad conferendum; quod tempus æquale est in omnibus: cum enim primo collatori semestrem concessum sit, etiam secundo collatori, cui fit deuolutio ob negligentiam primi, aliud semestrem concedi debet, vt satis insinuat in *suprad. cap. 2. de concess. prabende:* vbi omnibus collatoribus semestrem conceditur absque ulla distinctione; & capitulo conferenti iure deuoluto eundem terminum concedit, qui Episcopo competebar: ibi, *infra prescriptum terminum*, qui nullus alius est, nisi semestris. Adde nullibi inueniri aliquam restrictionem, neque conuenientem esse, cum sint collatores diuersi; & ita tradit, alijs relatis, Lambert. *de iure patron lib. 2. part. 3. quæst. 2. art. 8. Azor. 2. p. in sit. moral. lib. 6. cap. 27. quæst. 12.*

13 Solum de beneficiis deuolutis ex negligentia patroni laici est aliquis difficultas; an Episcopo, qui institutio, seu collatio libera deuoluitur, competat semestris ad collationem faciendam: Videtur namque solum quadrimestre competere; quia succedit patrono, cui quadrimestre conceditur. Cæterum verius est semestris concedi; quia tunc illud beneficium alias de iure patronatus prouidet Episcopus, sicut alia beneficia, quæ de illius sunt libera collatione, siquidem ob negligentiam patroni in nominando cessat eius nominatio, & libera Episcopo prouisio conceditur. Ergo æquè ac in alijs beneficiis est semestris concedendum. Neque verum est in hoc casu Episcopum patrono propriè succedere, quia non præsentat personam alteri instituendam, sed potius excluso patrono ipsemet instituit, & ita tenet, alijs relatis Lambertia. *dicto art. 8. Azor. quæst. 11. Barbosa 3. p. de potest. episc. alleg. 58. num. 18.*

14 Hoc semestris concessum superiori, cui fit deuolutio non computatur à die deuolutionis, sed à die deuolutionis notæ. Quia quousque deuolutionis noticiam habeat, vel eam habere possit, non potest beneficium prouidere. Ergo non potest esse negligens in prouisione. Ergo non est illi tempus computandum; quia non est habile ad prouisionem: sic Lambertin. & Azor. *supra. & quæst. 10. & pluribus decisionibus Rotæ firmat Garcia 10. p. de benef. cap. 3. num. 9. Aloysius Riccius praxi fori Ecclesiast. resolut. 155. Augusti. Barbosa 3. part. de potest. Episcopi. allegat. 58. num. 18.*

15 Sed qua ratione constare possit superiorem, cui fit deuolutio habere noticiam deuolutionis, vt illi currat tempus, difficile est. Nam esto in collatore ordinatio maxime Episcopo, ex qualitate beneficij distantia locorum modo vacat, & eorum longitudine temporis præsumatur verisimilis vacationis noticia, præcipuè cum ipse reneatur diocesim singulis annis visitare. At in superiore collatore, vt g. Archiepiscopo, vnde hæc notitia præsumenda est, cum ipse non reneatur prouinciam suffraganeæ visitare, nisi causa cognita, & approbata in concilio prouinciali, quod ad summum triennio est celebrandum, iuxta Trident. *sess. 24. cap. 2. & 3. de reformat.* & prouincia suffraganeæ longè à Metropoli distat: Quod vto tradit Abbas. *in cap. sicut. de accusationib. num. 2. quem sequitur Ananias ibi. num. 4. Lambertin dicto art. 8. n. 2. Malcard. de probat. concl. 879. n. 10. Metropolitanum ignorare non posse negligentiam sui suffraganeæ in beneficiorum prouisione; quod in qualibet metropoli debeant esse due personæ designatæ à prouinciali concilio, quæ sequenti concilio referant correctione, & reformatione digna iuxta dictum textum. in *c. sicut. de accusationib.* verum non est. Nam ex harum personarum designatione ad summum inferri potest vacationem Ecclesie sui suffraganeæ longo tempore contingentem ante concilij celebrationem, transacto concilio illam ignorare non posse; non tamen infertur toto eo tempore,*

quo non celebratur concilium, vacationem ignorare non potuisse, cum ipsæ personæ solum in concilio noticiam illorum quæ reformatione digna sunt, tradere videantur obligari. Præterea plura celebrantur prouincialia concilia absque designatione harum personarum; quia non reputatur necessarium. Item nec celebrantur quolibet triennio. Ergo ex harum personarum designatione colligi non potest notitia deuolutionis. Quapropter existimo tato hanc noticiam esse præsumendam, sed illam asserenti incumbere onus probandi. Sic Garcia *1. p. de benef. cap. 3. à num. 12. & seqq.*

DISPUTATIO IV.

Quibus beneficia sunt conferenda, seu de qualitatibus requisitis ad beneficia ex parte suscipientium.

QUARVM est dignitas, & benemeritis beneficia esse conferenda, iuxta text. in *cap. graue. de prabendu. cap. nihil est. cap. causam. que de electione. cap. cum adu. de rescript. cap. is cui de prabendis. in 6. & alibi.* Sed quia ad hanc dignitatem plura requiruntur; requiritur scilicet legitimus torus, conueniens ætas, habitus corporis, morum probitas, scientia debita, ordo, seu clericatus, intentio perseverandi in illo, & ascendendi ad superiorum, carentia censuræ, vel irregularitatis, & causis alterius impedimenti; ideo sigillatim ea in præsentî disput. explicabimus.

PUNCTVM. I.

Qualiter legitimus torus ad beneficium obtinendum requiratur.

REGULA certissima est, illegitimum iure canonico inhabile, & irregulare esse ad ordines, & beneficia recipienda. *cap. innotuit. de electione. c. vii. filij de filij presbyterorum. c. 1. & 2. eodem. tit. in 6. cap. nisi cum pridem de renuntiati. & alibi.* Iure autem ciuili cõstit inhabile esse ad successorem integram alique reipublicæ munia, vt aperte cõstat ex *leg. vlt. & alij. Cod. de naturalib. liberis. & Authent. quibus modis naturalis officium sui.* Videndum ergo est, quando hæc inhabilitas contrahatur, & qualiter cesset, & quia hæc alijs materijs deferuit possunt, præcet in præsentî omnem de legitimitate matricem explicare.

§. I.

Quando filij censeantur legitimi, vel illegitimi.

- 1 Nati ex copula fornicaria sunt illegitimi.
- 2 Natum ex solute parentibus voto simplici castitatis ligato affirmant plures esse spurium. Probabilius est esse naturale.
- 3 Item dicendum de muliere desponsata sub verbis de futuro.
- 4 Ex coniugibus impeditis petere, neque obligatis reddere, si filius nascatur est illegitimus.
- 5 Quid si uterque votum castitatis emisit? Probabilius est non esse illegitimum.
- 6 Natus ex parentibus matrimonio inualido ligatis, si adu. in parentibus bona fides, legitimus est.
- 7 Quando ante copulam cessat bona fides, illegitimus, & spurius est inde natus, & quando bona fides cessare censatur.
- 8 De filij expositis an sint legitimi? Alij affirmant, alij negant.
- 9 Quid dicendum?

Illegitimi censentur filij, eo ipso quo ex copula fornicaria nascantur. Est omnium sententia. Sed quia hæc copula fornicaria haberi potest inter personas habiles ad validum matrimonium contrahendum, vel inter personas impedidas, ideo duplex genus illegitimorum distinguendum est, scilicet iure canonico; aliud illegitimorum naturalium, hoc est procedentium à parentibus solutis, & beneficia tamen ad matrimonium contrahendum. Aliud est illorum, qui à parentibus impeditis procedunt, quique vocantur putij.

2 Sed non est leue dubium, an filius natus ex solis parentibus, sed voto simplici castitatis ligatis, spurius censendus sit, vel naturalis? Sarmiento *lib. 1. select. interpret. cap. 5. num. 5.* Ceteruantes in *leg. 1. & tauri. num. 145.* affirmant spurium esse non solum quoad ordines, & beneficia, sed etiam quoad successiones: inclinatur Azor. *2. p. lib. 2. cap. 6. quæst. 7.* Mouentur, tum quia procedit ex coitu sacrilego. Tum quia procedit, à parentibus impeditis ad contrahendum, (altem impedimento impediens, & exigente dispensationem. Tum quia in *leg. 1. & tauri. quæ est 9.*